

ENNALTA ESTÄVÄÄ TOIMINTAA POLIISIMUSEOSSA

Ohje yläkoululaisryhmien museovierailujen toteuttamiseksi

Venla Haapanen

4/2017

Tiivistelmä

Tekijä Venla Haapanen	Tutkinto/kurssi ja opinnäytetyö/nimike Poliisi (AMK)/20142A	
Julkaisun nimi Ennalta estävää toimintaa Poliisimuseossa Ohje yläkoululaisryhmien museovierailujen toteuttamiseksi	Julkisuusaste Julkinen	
Ohjaajat ja opintoaine/opetustiimi Heli Jalander	Opinnäytetyön muoto Kehittämistyö	
<p>Tiivistelmä</p> <p>Tämä opinnäytetyö on kehittämistyö, jonka on tilannut Poliisimuseo. Kehittämiskohteena oli yläkouluikäisten vierailijaryhmien vierailujen sisällöt. Työ on toteutettu tiiviissä yhteistyössä Poliisimuseon henkilökunnan kanssa. Yhteistyön tuloksena syntyi ohje yläkouluikäisten vierailijaryhmien kierroksen toteuttamiseksi Poliisimuseossa.</p> <p>Työn teoriapohja on koottu sekä painettuja että digitaalisia lähteitä hyödyntäen. Osa materiaalista on peräisin Poliisimuseon arkistoista. Tiedot oppilaiden kokemuksista on kerätty lähikoulujen opettajilta sähköpostitse kysymällä. Kirjallisista lähteistä tiedon hakemisen lisäksi menetelminä on käytetty SWOT-analyysia ja CANVAS-liiketoimintamallia.</p> <p>Tehtäväpakettiohjeistus koostuu ennen vierailua suoritettavista tehtävistä, itse museokierroksesta sekä luokassa jälkikäteen läpi käytävistä aiheista. Yläkoulun opetussuunnitelmaan kuuluu nuorten ohjaaminen yhteiskunnan sääntöjen ja normien mukaiseen elämään. Poliisin rajallisten resurssien vuoksi yksi työn tavoitteista on ohjeistaa opettajia käsittelemään tunneillaan näitä asioita nuoria puhuttelevalla tavalla. Käymällä keskustelua Poliisimuseovierailun pohjalta voisi lähipoliiseille aiemmin kuulunutta laillisuuskasvatusta toteuttaa oppitunneilla.</p> <p>Jatkokehityksen kannalta oleellista on se, että tehtäväpaketti on muokattavissa Poliisimuseossa olevan näyttelyn mukaan. Vaikka runko pysyisi samana, voidaan sisältöä muuttaa näyttelyiden vaihtuessa. Nopeasti kehittyvä teknologia on syytä ottaa huomioon työtä eteenpäin kehitettäessä. Lähitulevaisuuden teknologian kehitys mahdollistaa esimerkiksi virtuaaliodellisuustekniikan sekä erilaisten interaktiivisten sovellusten sisällyttämisen tehtäväpakettiin.</p>		
Sivumäärä 43 + 34 liitesivua	Tarkastuskuukausi ja vuosi Huhtikuu 2017	Opinnäytetyökoodi (OPS) AMKkorkeakoulutetut

SISÄLLYS

1.	Johdanto	4
2.	Teoreettinen viitekehys	5
2.1	Oppiminen.....	5
2.2	Peruskoulun opetussuunnitelma.....	12
2.3	Poliisin ennalta estävä toiminta.....	13
2.4	Nuoret ja rikollisuus	15
2.5	Kulttuurierot.....	16
3.	Kehittämiskohde ja tehtäväpaketin työstäminen.....	19
3.1	Kehittämiskohde	19
3.2	Toiminnallinen opinnäytetyö sekä CANVAS -liiketoimintamalli.....	20
3.2.1	Toiminnallinen opinnäytetyö	21
3.2.2	CANVAS -liiketoimintamalli	26
3.3	Yläkoululaisten kokemuksia Poliisimuseovierailuista.....	28
4.	Tehtäväpaketti	30
4.1	Valmiin työn esittely	30
4.2	Ulkoasu	34
4.3	Kustannukset.....	35
5.	Työn arviointia	36
5.1	Museon palaute	36
5.2	Oma arvio.....	36
6.	Kehittämismahdollisuudet.....	38
7.	Lähteet.....	40
7.1	Painetut lähteet	40
7.2	Digitaaliset lähteet.....	41
8.	Liitteet	43

1. JOHDANTO

Opinnäytetyöni on ohjeistus yläkouluikäisille Poliisimuseon vierailijoille suunnatun tehtäväpaketin toteuttamiseksi. Poliisimuseossa riittää kiinnostavaa nähtävää ja tehtävää sekä pienille lapsille että aikuisille kävijöille. Väliin jää ryhmä nuoria, jotka eivät välttämättä jaksaa koulun järjestämällä vierailulla omatoimisesti innostua museon sisällöistä. Tavoitteenani oli kehittää toiminnallinen, erilaisia oppimistyyplejä tukeva ja motivoiva tehtäväpaketti, jonka avulla vierailulle tulevat yläkoululaisryhmät saisivat mahdollisimman paljon irti vierailustaan. Museon sisällöt ja näyttely ovat tällä hetkellä murrosvaiheessa ja sisältöön suunnitellaan suuria uudistuksia, mistä johtuen ei ole mahdollista suunnitella tarkkarajaista työtä. Työni jättää mahdollisuuksia jatkokehitykselle, esimerkiksi seuraavia opinnäytetöitä ajatellen.

Työn teoreettinen osuus käsittelee oppimista, peruskoulun opetussuunnitelmaa, poliisin ennalta estävää toimintaa, nuorten rikollisuutta ja kulttuurieroja. Näiden perusteella on suunniteltu ohjeistus kolmiosaisen tehtäväpaketin toteuttamiseksi. Siihen kuuluvat ennakkotehtävät, museokäynnillä suoritettavat tehtävät sekä vierailun jälkeiseen keskusteluun käytettävä materiaali. Luokkansa vierailulle tuova opettaja saa itse valita millä tavalla pakettia hyödyntää. Kaikki tehtävät ovat työni liitteinä. Osa suunnitelmieni toteutusmahdollisuuksista jää sen varaan, mitä välineistöä museolle tulevaisuudessa hankitaan. Suunnitelmat on pyritty jättämään mahdollisimman väljiksi, jotta ne on mahdollista toteuttaa useammalla tavalla.

Työn tavoitteena on, että oppilaan poistuessa museosta hänellä on uusia mietteitä matkassa. Jokin tunne tai uusi oivallus, josta jää tärkeitä eväitä koko elämän ajalle.

2. TEOREETTINEN VIITEKEHYS

2.1 Oppiminen

Kun ihminen havainnoi ympäröivää maailmaa, hän organisoii, eli konstruoi saamaansa informaatiota muistiinsa tulevaa käyttöä varten.¹ Tehtäväpaketin tavoitteena on antaa Poliisimuseossa vieraileville yläkoululaisryhmille informaatiota uuden oppimista varten. Tehtäviä on lähestyttävä oppimisen ja opettamisen näkökulmasta käsin. Uuden oppimiseen vaikuttavia tekijöitä on monia ja nostaan niistä esille tehtäväpaketin kannalta oleellisimpia.

Kasvatuksellisessa tutkimuksessa painopiste on siirtynyt pikkuhiljaa kysymyksestä ”Mitä opitaan?” kysymykseen ”Miten opitaan?”². Oppimiskäsityksiä on useampia erilaisia ja niiden avulla pyritään selvittämään erilaisia oppimistyyliä sekä reittejä uuden asian omaksumiseen. Oppimistyyliä voidaan pitää oppimaan oppimisen keskeisimpänä käsitteenä.³ Oppimiskäsitysten historiassa viimeisimpinä vuosikymmeninä on korostunut kahden perinteen, behavioristisen ja kognitiivisen, vastakkainasettelu. Behavioristinen tutkimus keskittyy ihmisen käyttäytymiseen ja kognitiivinen tutkimus lähestyy oppimista ihmisen psyykkisten prosessien ja toiminnan näkökulmasta. Vastakkainasettelu on seurausta vanhasta erottelusta empiristisen ja rationalistisen tiedonkäsityksen välillä. Empiristisen ja rationalistisen tiedonkäsittelyn ero taas perustuu tiedonhankinnan lähteisiin, eli siihen, korostetaanko niissä sisäistä vai ulkoista lähdettä. Empiristisen käsityksen mukaan tieto on peräisin kokemuksista ja aistihavainnoista ja rationalistisen käsityksen mukaan tiedon perustana on järki, eli tieto saavutetaan ymmärryksen tai älyllisen intuition avulla.⁴

Behaviorismi tutkii luonnontieteellistä käyttäytymistä ja oppiminen nähtiin samanlaisena prosessina sekä ihmisillä että eläimillä. Sen mukaan monimutkainenkin käyttäytyminen voidaan jakaa yksinkertaisiin osiin, joista koostuvaksi se voidaan ymmärtää. Näin ollen myös opetettava asia esitetään pieninä yksikköinä, joihin oppija vastaa. Tämän jälkeen hänelle annetaan välitön palaute, vahvistaminen. Vääriä vastauksia vältetään ja oikeiden vastausten perusteella uudet opitut asiat rakentuvat hierarkkisesti aiemmin opittujen päälle. Kaiken kaikkiaan behaviorismi on varsin yksinkertainen ja selkeä teoria, mihin sen suosiokin pitkälti perustuu.⁵

¹ Rauste-Von Wright & Von Wright & Soini 2003, 90

² Leino & Leino 1990, 7

³ Leino & Leino 1990, 7

⁴ Rauste-Von Wright & Von Wright & Soini 2003, 140

⁵ Rauste-Von Wright & Von Wright & Soini 2003, 148

Kognitiotieteessä mielenkiinnon kohteena on informaation edustus ja työstö luonnollisissa järjestelmissä, kuten aivoissa. Kognitiotiedettä verrataan usein tietokoneen toimintaan. Tietokoneen avulla voidaan nykyään havainnollistaa sitä luonnollista ympäristöä, jossa informaatiota työstetään. Kognitiotieteen painotus on ollut enemmän muisti- ja ajatteluprosessien tutkimisessa, kuin oppimisprosessin tutkimisessa.⁶ Kognitiotiede on kuitenkin tiedonkäsittelyn tutkimista, ja tiedonkäsittelyn muotona myös oppimista voi lähestyä kognitiotieteellisellä tutkimuksella.

Käsittelen tässä konstruktivistista oppimiskäsitystä hieman edellisiä tarkemmin. Konstruktivismiin keskeisenä ajatuksena on se, että oppiakseen uutta oppijan on rakennettava, eli konstruoitava vastaanottamansa tieto itse uudelleen.⁷ Tästä johtuen konstruktivismi sopii oppimiskäsityksenä hyvin osaksi tämän kaltaisen tehtäväpaketin suunnittelun runkoa. Uuden tiedon omaksumiseen vaikuttaa näin ollen oppijan aikaisemmat tiedot, käsitykset ja kokemukset opittavaan aiheeseen liittyen. Uusi tieto on koettava omasta mielestä kiinnostavaksi, eli sen tulee vastata oppijan omia arvoja ja tavoitteita. Lisäksi tehokas oppiminen edellyttää sitä, että oppija saa ja voi olla itse aktiivinen.⁸ Edellä mainittuun perustuen tehtävissä onkin pyritty huomioimaan nimenomaan oppilaiden mahdollisuus itse osallistua ja vaikuttaa mahdollisimman mielekkäällä tavalla.

Konstruktivistisessa oppimiskäsityksessä oppijan mahdollisuuksiin oppia uutta vaikuttaa myös hänen kokemuksensa omasta roolistaan oppimisprosessissa. Nuoren vasta rakentuva itsetunto vaikuttaa siihen, millä rohkeudella uuteen tehtävään tartutaan ja miten omiin oppimismahdollisuuksiin suhtaudutaan.⁹ Asioiden ymmärtämistä tulisi painottaa konstruktivistisen oppimiskäsityksen mukaan, jotta tieto jäsenyisi oppijan aivoissa mielekkäällä tavalla. Uutta asiaa opetellessa onkin tärkeää ymmärtää sen merkitys oman elämän kannalta. Ymmärtämistä voidaan tehostaa esimerkiksi kehittämällä itsearviointiin perustuvia taitoja.¹⁰ Museossa toteutettavassa tehtävässä tämä toteutuu opettajan hyödyntäessä annettua materiaalia ennen vierailua ja sen jälkeen. Ajatuksena opettajan johtamissa keskusteluissa on tuoda mahdollisesti kaukaiselta tuntuvat asiat, kuten alkoholin vaarat lähelle nuorta, jolloin asian ymmärtäminen koetaan oman elämän kannalta tärkeäksi. Museovierailun pohtiminen jälkeenpäin ajaa jossain määrin itsearvioinnin tehtävää ja lisäksi vierailun jälkeinen ajatusten vaihto siirtää tietoa eri asioihin huomionsa kiinnittäneiden oppilaiden välillä.

⁶ Rauste-Von Wright & Von Wright & Soini 2003, 102

⁷ Kupias 2001, 8

⁸ Kupias, Helsinki 2001, 8

⁹ Kupias 2001, 9

¹⁰ Kupias 2001, 9

Konstruktivistinen oppimiskäsitys korostaa erityisesti uuden tiedon tarkoituksellista siirtämistä uusiin tilanteisiin. Oppimisen lisäksi tulisi siis aktiivisesti perustella ja pohtia selityksiä opitulle asialle sekä suhteuttaa uutta asiaa aiemmin opittuun.¹¹ Tähän perustuen on tehtäviä ja niiden aihealueita suunniteltaessa pyritty keskittymään konkreettisen elämän kannalta oleellisiin teemoihin, jolloin näitä selityksiä on mahdollisimman helppo löytää, joko itsenäisesti tai luokan kesken keskustellessa. Sosiaalinen vuorovaikutus sekä omien ajatusten reflektointi muiden kanssa tuodaan myös esille konstruktivismia käsiteltäessä. Ryhmässä keskusteleminen ja omien ajatusten ja oivallusten purkaminen muille laajentaa ryhmän jäsenten näkemyksiä sekä opettaa kyseenalaistamaan omia ajatusprosesseja¹². Ryhmän merkitys on huomioitu siten, että kierros on suunniteltu toteutettavaksi pienryhmissä joissa tehtävien ohessa tulee usein jo luonnostaan vaihdettua ajatuksia muiden kesken.

Tehtäväpaketin toteuttamiseen oman haasteensa tuo yläkouluikäinen kirjava kohderyhmä. Nuoruuteen kuuluu suuria niin fyysisiä kuin psyykkisiäkin muutoksia¹³ jotka on otettava huomioon nuorten kanssa työskennellessä. Nuoruus on merkittävä ikävaihe lapsuuden ja aikuisuuden välissä ja se saattaa ihmisestä riippuen kestää useitakin vuosia. Nuoruudessa tapahtuvat muutokset vaikuttavat minäkuvan ja minäkäsityksen muodostumiseen mikä taas heijastuu itsetunnon muovautumiseen. Tämä taas johtaa lopulta itsetuntemuksen syventymiseen.¹⁴

Opetuksesta ja oppimisesta puhuttaessa on oleellista ymmärtää oppimisen perusta osana ihmisen biologiana. Aivot ovat iän myötä kehittyvä ja kehitettävissä oleva elin¹⁵, ja muiden elinten tapaan jokaisella yksilöllä ne ovat omanlaisensa. Biologisesta näkökulmasta oppimisen tarkoitus on edistää eliön sopeutumista ympäristöönsä ja oppimiskyvyllä on ollut tärkeä rooli evoluution valintatekijänä¹⁶. Biologisena olentona jokainen ihminen on omanlaisensa ja tämä liittyy myös yksilön kykyyn oppia uutta. Ihmisen oppimista ohjaa myös motivaatio, mikä tarkoittaa sitä, että hän oppii paremmin kokiessaan uuden oppimisen itsensä kannalta mielekkääksi ja omien tavoitteidensa mukaiseksi.¹⁷ Oppimiseen liittyy myös oleellisesti se, että oppija oppii ainoastaan itse työstämänsä asiat ja että oppijan kokonaistoiminnalla on

¹¹ Kupias 2001, 10

¹² Kupias 2001, 10

¹³ Erkko 2006, 1

¹⁴ Immonen & Kauppinen 2015, 8-9

¹⁵ Carlson, 2013

¹⁶ Rauste-Von Wright & Von Wright & Soini 2003, 82

¹⁷ Rauste-Von Wright & Von Wright & Soini 2003, 41

oppimisprosessissa keskeinen merkitys.¹⁸ Työssäni tämä on huomioitu siten, että vierailijoilla olisi museossa mahdollisuus muuhunkin kuin tiedon vastaanottamiseen ainoastaan tekstiä lukemalla.

Yhdessä tekeminen on tärkeässä osassa työtäni. On havaittu, että monet ihmiset oppivat usein tehokkaasti toimiessaan sosiaalisessa ympäristössä ja tehdessään yhteistyötä muiden kanssa¹⁹. Tähän tietoon perustuen tehtäväpaketti on suunniteltu toteutettavaksi pienissä ryhmissä. Sosiaalisesta ympäristöstä riippuen ryhmässä työskentely voi kuitenkin joskus olla myös haitallista sen jäsenille. Ryhmät voidaan sosiaalipsykologi Morton Deutschin mukaan jakaa yhteistoiminnallisiin ja kilpailullisiin. Jako perustuu siihen, onko ryhmällä yhteinen tavoite vai onko ryhmän jäsenten välillä kilpailua. Yhteistoiminnallisella ryhmällä on yhteinen tavoite, ja tällöin ryhmään syntyy auttavaa yhteistoimintaa, jolla lopputulokseen pyritään.²⁰ Ihminen, jolta puuttuu vahva omanarvontunto, saattaa toimia ryhmässä kahdella tavalla, riippuen siitä tunteeeko itsensä vahvaksi vai heikoksi. Vahvaksi itsensä tunteva yksilö pyrkii kilpailemaan ympärillään olevien yksilöiden kanssa ja voittamaan siten alemmuudentunteensa vertaamalla itseään jatkuvasti muihin. Kun tämä vertailun ja voittamisen ideologia alkaa vallita koko ryhmässä, päädytään voimakkaaseen keskenään kilpailevaan ryhmään, jossa ryhmä ei näe tehtäviään toisiaan täydentävinä, vaan kaikki pyrkivät olemaan toinen toistaan parempia. Ryhmän yhteisen tavoitteen kannalta kuvattu tilanne ei ole optimaalinen. Heikoksi itsensä tunteva yksilö kieltää itseltään niiden asioiden arvon missä kokee olevansa muita huonompi sekä vähättelee muiden osaamista pitäen sitä mielestään arvottomana.²¹ Tämäkään ei johda lopputuloksen kannalta parhaaseen mahdolliseen lopputulokseen.

Kuten yllä todettiin, liittyy ryhmänä työskentelemiseen sekä hyviä että huonoja puolia. Yksi ryhmänä toimimisen negatiivinen sivuvaikutus voi liittyä tuttuun sanontaan: ”Joukossa tyhmyys tiivistyy!”²² Toimimme ko siis joissakin ryhmissä tyhmemmin kuin muuten toimimme? Kyseistä sanontaa ja ryhmiä yleisesti on tutkittu muun muassa Opinkirjon julkaisussa ”Oivalluksia ryhmästä – pintaa syvemälle koulun ryhmäilmiöihin” jossa todetaan, että sana ”tiivistyä” ei itsessään tarkoita minkään asian lisääntymistä, vaan sen olomuodon muutosta. Voidaankin sanoa että osana ryhmää toimintamme muoto muuttuu, jolloin saa-

¹⁸ Rauste-Von Wright & Von Wright & Soini 2003, 41

¹⁹ Eduskunnan tulevaisuusvaliokunnan julkaisu 8/2013, 9

²⁰ Repo-Kaarento 2007, 33

²¹ Puolimatka 1999, 78

²² Nikkola & Löppönen 2014, 16

tammekin olla ryhmässä eri tavalla ”tyhmiä” kun muutoin olisimme. Ryhmän jäsen voi vaikuttaa eri ihmiseltä yksin ja muiden kanssa.²³ Ryhmissä toimiminen voi siis joissain tilanteissa johtaa hölmöilyyn vierailun aikana, mutta ilmiö on pyrittävä näkemään myös toisinpäin. Siinä missä tyhmyys ominaisuutena muuttaa muotoaan ryhmässä, niin tekee myös muut ominaisuudet, kuten viisaus ja mielikuvitus, jolloin ryhmän yhteinen viisaus voikin olla jotain kokonaan muuta, kuin mitä sen yksilöiden viisaus on.²⁴

Tavoitteenani oli kehittää tehtäviä, jossa jokainen pääsisi onnistumaan eikä kenenkään motivaatiota heikentäisi itsensä kokeminen muita ryhmän jäseniä huonommaksi. Jälkimmäisenä mainittu kielteinen asetelma johtaa helposti esimerkiksi kateuden tunteisiin joka taas johtaa muurien muodostumiseen ihmisten välille, sekä siihen, että kateutta tunteva henkilö ei pysty vastaanottamaan niitä mahdollisesti arvokkaitakin asioita mitä voisi saada kateutensa kohteelta. Vaikka kadehdittava ominaisuus olisi kadehtivan yksilön kannalta tärkeä, tulee hän helposti lopulta kieltäneeksi kyseisen asian arvon pyrkiessään torjumaan kateuden tunnetta.²⁵

Ihmisen tiedonkäsittely häiriintyy herkästi ulkopuolisten ärsykkeiden ja runsaan ympäröivän informaation vaikutuksesta. Kaikesta vastaanottamastamme informaatiosta pystymme tallentamaan pitkäkestoiseen muistiin kerrallaan vain rajoitetun määrän ja tätä tiedonkäsittelyn ominaisuutta onkin verrattu pullonkaulaan.²⁶ Museovieraan kohdalla pullonkaulailmiö on helppo hahmottaa. Kuten monet museot ovat, on myös Poliisimuseo niin täynnä tietoa, että kaikkea ei yhden vierailun aikana voi muistiinsa tallettaa, sillä häiriötekijöitä ja tarkkaavaisuuden viejiä on niin paljon.

Kun informaatiota on paljon, on viestin oltava jollain tavalla muusta informaatiotulvasta erottuva, jotta se jäisi muistiin. Niin sanotun orientoitumisreaktion aiheuttavat esimerkiksi suuret, äänekkäät, yhtäkkiset tai oudot ärsykkeet. Näiden lisäksi jokainen kiinnittää huomionsa yksilöllisesti omista lähtökohdistaan, esimerkiksi oman maailmankuvansa ja kiinnostuksen kohteidensa perusteella. Huomion vetävät puoleensa ärsykkeet, jotka ovat biologisen sopeutumisen kannalta tärkeitä, joten tässäkin on yksilöiden välillä eroavaisuuksia.²⁷ Toiminnallisten tehtävien lisäksi olen koonnut nuorten kannalta oleellisia ja heitä mahdollisesti

²³ Nikkola & Löppönen 2014, 16

²⁴ Nikkola & Löppönen 2014, 16

²⁵ Puolimatka 1999, 77

²⁶ Rauste-Von Wright & Von Wright & Soini 2003, 107

²⁷ Rauste-Von Wright & Von Wright & Soini 2003, 108-109

kiinnostavia faktoja tietoisuiksi, joita Poliisimuseo voi halutessaan sijoitella sopivaksi katsomiinsa paikkoihin. Tämän tarkoituksena helpottaa nuoria löytämään heitä koskettavia faktoja muun informaation joukosta.

Tutkimusten mukaan oppimiseen vaikuttaa myös oppijan temperamentti. Temperamentilla tarkoitetaan joukkoa kohtalaisen pysyviä yksilön ominaisuuksia, jotka vaikuttavat yksilön tapaan reagoida ympäristöönsä sekä ilmaista ja kontrolloida tunteitaan. Temperamenttia voidaan pitää yksilöllisyyden selittäjänä, eikä sillä ole mitään tekemistä älykkyyden tai kognitiivisten taitojen kanssa, vaikkakin luonnollisesti temperamentti myös niiden kehitykseen vaikuttaa.²⁸ Vaikka temperamenttia pidetään lähtökohtaisesti pysyvänä ominaisuutena näyttää se kuitenkin muuttuvan ihmisen muun kehityksen myötä. Vaikka perustemperamentti pysyisi muuttumattomana, vaikuttaa yksilön kognitiivinen kehitys siihen, miten hänen temperamenttinsa näyttäytyy ulospäin. Muutokseen näyttää vaikuttavan myös se seikka, että samat temperamentin ominaisuudet nähdään eri kehitysvaiheissa eri valossa. Viime kädessä kasvatus määrittelee voimakkaasti sen, miten yksilön temperamentti ilmenee.²⁹ Temperamentin tärkeimpänä lopputuloksena voidaan pitää aikuisen ihmisen persoonallisuutta³⁰, joten kyseessä on nuoren ihmisen kehityksen kannalta merkittävä seikka. On siis hyväksyttävä sekin, että temperamentin hakiessa muotoaan, saattaa ohessa esiintyä myös häiritsevää ja harkitsematonta käyttäytymistä museovierailun aikana. Tähän ikätasoon liittyvään haasteeseen pyrin vastaamaan pitämällä persoonallisuuttaan rakentavat ihmisen alut tiiviisti tekemisen touhussa vierailunsa ajan.

Edellä oppimista ja sen eroja on tarkasteltu biologian, oppimistyylien, persoonan, temperamentin sekä ihmisen iän valossa. Näiden ohella oppimiseen voi vaikuttaa erilaiset oppimisen erityisvaikeudet³¹, jotka on aiheesta puhuttaessa myös syytä huomioida. En tässä työssä käsittele eri oppimisvaikeuksia kovinkaan syvällisesti, enkä pystynyt tehtäväpaketissa erikseen huomioimaan jokaista. Uskon, että erilaisten oppimisen esteiden ja rajoitteiden tunteminen edes käsitetasolla auttaa luomaan tehtäviä, joissa jokainen voi pärjätä rajoitteistaan huolimatta.

Esimerkiksi lukihäiriö, kielellinen vaikeus ja matematiikan vaikeus ovat erityisiä oppimisvaikeuksia ja ne voivat esiintyä selkeinä ja kapea-alaisina tai sitten samalla henkilöllä voi

²⁸ Metsäpelto & Feldt 2010, 49-50

²⁹ Metsäpelto & Feldt 2010, 51

³⁰ Metsäpelto & Feldt 2010, 49

³¹ www.oppimisvaikeus.fi, Perustietoa oppimisvaikeuksista

olla vaikeuksia jokaisella osa-alueella. Lukivaikeus on hyvin yleinen oppimishäiriö ja sitä arvioidaan olevan jopa 3-10 prosentilla suomalaisista.³²

Lisäksi oppimiseen vaikuttaa erilaiset tarkkaavaisuuden häiriöt kuten ADHD ja ADD, jotka muun muassa hankaloittavat yksilön kykyä paneutua tehtävään ja noudattaa annettuja ohjeita. ADHD-lapselle tai nuorelle tyypillistä on yliaktiivisuus sekä malttamattomuus pysyä rauhallisesti paikoillaan kun taas ADD-lapsella tai nuorella ilmenee usein yliaktiivisuuden sijaan hankaluuksia keskittyä, haluttomuutta työskennellä pitkäkestoisesti sekä huomata yksityiskohtia.³³

Myös muista kuin kehityksellisistä syistä voi seurata oppimisen vaikeuksia. Näitä ovat esimerkiksi neurologiset eli hermostolliset syyt, kuten aivovamma, aivoverenvuoto tai CP-vamma, sekä erilaiset mielenterveydelliset syyt.³⁴

Tehtäväpaketissa erilaisia oppijoita pyritään huomioimaan lähestymällä aihealueita eri tavoilla. Tehtävästä riippuen asia pyritään opettamaan esimerkiksi näyttämällä, tekemällä tai päättelämällä. Oppilaiden pohjatiedot poikkeavat toisistaan, jolloin myös kyky ja heidän tapansa rakentaa uutta tietoa entuudestaan olevan päälle ovat yksilöllisiä. Oppimista haittaavat eri oppilailla erilaiset seikat ja jokainen kokee eri asiat itsellensä mielekkääksi. On siis helppo ymmärtää, miksi on mahdotonta kehittää kaikkia palvelevaa tehtävätyyppejä. Mahdollista sitä vastoin on monipuolisten tehtävien kehittäminen sekä oppilaiden palautteen kuunteleminen ja tehtävien hiominen sen perusteella.

³² www.oppimisvaikeus.fi, Perustietoa oppimisvaikeuksista

³³ Ladonlahti & Naukkarinen & Vehmas 2003, 128

³⁴ www.oppimisvaikeus.fi, Perustietoa oppimisvaikeuksista

2.2 Peruskoulun opetussuunnitelma

Museossa kouluaikanaan vierailevat luokat käyvät vierailulla johonkin oppiaineeseen liittyen. Tavallisimmin vierailu liitetään joko historian tai yhteiskuntaopin opetukseen. Työtä tehdessäni perehdyin peruskoulun tuoreimpaan, opetushallituksen vuonna 2014 laatimaan opetussuunnitelmaan³⁵.

Opetussuunnitelmassa sanotaan perusopetuksen olevan kivijalka koko koulutusjärjestelmälle. Perusopetusta tarkastellaan muun muassa yhteiskunnallisen tehtävän näkökulmasta. Opetuksen ja kasvatuksen yhdeksi valtakunnalliseksi tavoitteeksi on listattu kasvu ihmisyyteen ja yhteiskunnan jäsenyyteen³⁶. Tarkemmin näistä tavoitteista kerrotaan perusopetuslain toisessa pykälässä sekä valtioneuvoston asetuksessa (422/2012) pykälissä 2-4. Valtioneuvoston asetuksessa on erikseen mainittu tavoitteeksi kasvu hyviin tapoihin, minkä voi käsitellä laajasti yhteiskunnan normien ja lakien mukaan toimimisena. Saman asetuksen mukaisesti tavoitteena on myös kasvattaa nuorista aktiivisia yhteiskunnan jäseniä.

Muita tavoitteita opetussuunnitelmassa on esimerkiksi laaja-alainen osaaminen, jonka alle kuuluu itsestä huolehtiminen ja arjen taidot, sekä työelämätaidot ja yrittäjyys. Itsestä huolehtimiseen ja arjen taitoihin lukeutuu muun muassa turvallisuus ja liikenteen osana toimiminen. Työelämätaitoihin liittyen opetussuunnitelman tavoitteena on laajentaa oppilaiden käsitystä erilaisista ammateista ja niiden merkityksistä ja tehtävistä.³⁷

Peruskoulun opetussuunnitelman 15. luvussa on eritelty oppiainekohtaiset tavoitteet luokilla 7-9. Kohdassa 15.4.12 on historian opetuksen tehtävä, joka alkaa seuraavalla tavalla: *”Historian opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden historiatietoisuutta ja kulttuurien tuntemusta sekä kannustaa heitä omaksumaan vastuullisen kansalaisuuden periaatteet.”* Tämän lisäksi tehtävänä on saada oppilaat hahmottamaan nykyisyyteen johtanutta kehitystä menneisyyden avulla sekä ohjata oppilaita pohtimaan henkisen ja aineellisen työn arvoa sekä lisäksi pohtimaan tulevaisuuden valintoja.³⁸

Vastaavasti kohdassa 15.4.13 esitellään yhteiskuntaopin tehtävää seuraavalla tavalla: *”Yhteiskuntaopin opetuksen tehtävänä on tukea oppilaiden kasvua aktiivisiksi, vastuuntuntoi-*

³⁵ Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014

³⁶ Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014, 18-19

³⁷ Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014, 22-23

³⁸ Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014, 415

siksi ja yritteliäiksi kansalaisiksi.” Yhteiskuntaopin tehtävistä puhuttaessa korostetaan lisäksi oppilaiden valmiuksia toimia demokratian arvojen ja periaatteiden mukaisesti erilaisuutta ymmärtävässä, ihmisoikeuksia ja tasa-arvoa kunnioittavassa yhteiskunnassa.³⁹

Opetussuunnitelmaan on useammastakin näkökulmasta varsin helppo yhdistää vierailu Poliisimuseoon. Poliisin toiminnan ja tehtävien ymmärtäminen, yhteiskunnan normien tiedostaminen sekä lakien mukaisesti toimiminen ovat kaikki aihealueita, joita museokäynnin aikana on mahdollista sivuta. Nämä aiheet on helppo yhdistää opetussuunnitelman mukaisiin opintokokonaisuuksiin. Poliisimuseossa on paljon historiallista materiaalia, jonka avulla oppilaiden on helppo hahmottaa, miten ja mistä tilanteesta nykypäivään on tultu. Sekä historian että yhteiskuntaopin kokonaisuuksiin löytyy materiaalia museosta, jos se vain osataan ”tarjota” ryhmille oikeassa muodossa. Tämän vuoksi pyrin työtä tehdessäni pitämään oppiaineiden sisällöt tiiviisti suunnittelussa mukana, jotta museovierailu tukisi parhaalla mahdollisella tavalla oppiainekohtaisia tavoitteita.

2.3 Poliisin ennalta estävä toiminta

Poliisilain ensimmäinen pykälä määrittelee poliisin tehtävät seuraavasti: ”Poliisin tehtävänä on oikeus- ja yhteiskuntajärjestyksen turvaaminen, yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitäminen sekä rikosten ennalta estäminen, paljastaminen, selvittäminen ja syyteharkintaan saattaminen. Poliisi toimii turvallisuuden ylläpitämiseksi yhteistyössä muiden viranomaisten sekä yhteisöjen ja asukkaiden kanssa ja huolehtii tehtäviinsä kuuluvasta kansainvälisestä yhteistyöstä. –” Pykälä jatkuu vielä lupahallintoon ja kadonneen henkilön etsintään liittyvillä seikoilla, mutta työni kannalta oleellinen käy ilmi jo pykälän ensimmäisestä momentista, jossa mainitaan rikosten ennalta estäminen.⁴⁰

Poliisin ennalta estävän toiminnan strategian visio on *”Vähemmän rikoksia, enemmän turvallisuutta - yhdessä ennakoivasti toimien”*. Siinä mainitaan keskeisiksi seikoiksi väkivallan vähentäminen, verkostoyhteistyön tehostaminen, tietojohtoisuuden vahvistaminen sekä sosiaalisen median hyödyntäminen. Kaiken tämän toiminnan tavoitteena on pitkällä aikavälillä tehdä tehokkaampaa poliisityötä sekä vähentää rikoksia ja lisätä turvallisuutta. Henkilöstön näkökulmasta käsin strategia tarkoittaa ymmärrystä siitä, että vastuu ennalta estävästä toiminnasta jakautuu laajalle alueelle poliisihallinnossa ja kuuluu kaikkien päivittäisiin työtehtäviin. Tavoitteena on parantaa asenteita ennalta estävää toimintaa kohtaan.⁴¹

³⁹ Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014, 418

⁴⁰ Suomen laki, Poliisilaki 1§

⁴¹ Poliisin ennalta estävän toiminnan strategia

Poliisia vaivaa resurssipula ja poliisien vähyys on ollut puheenaiheena jo usean vuoden ajan.⁴² Suomen poliisijärjestöjen liiton SPJL:n 19.3.2012 julkaisemassa tiedotteessa kerrotaan noin sadantuhannen tehtävän jäävän vuosittain hoitamamatta siksi, että poliiseja ei ole riittävästi. Tiedotteessa mainitaan resurssipulan näkyvän myös koulupoliisitoiminnan toteutumisessa. Koulupoliisitoiminta on lakannut lähes kokonaan, eikä poliisi näin ollen anna juuri ollenkaan laillisuuskasvatusta kouluissa. Kouluvierailuille mennään usein vasta vakavien asioiden jo satuttua. Tiedotteen mukaan opettajat toivovat edelleen nimenomaan poliisien jatkavan laillisuuskasvatuksen antamista, sillä sitä on pidetty merkittävänä tekijänä esimerkiksi syrjäytymisen ehkäisyssä. Syrjäytymisestä puhuttaessa onkin sanottu koulupoliisitoiminnan vähentämisen olevan tyypillinen esimerkki yhteiskunnalle kalliiksi tulevasta säästämisestä.⁴³ Koulupoliisitoiminnan vähentyessä vastuu laillisuuskasvatuksesta siirtyy osittain peruskoulujen opettajille. Tehtävän helpottamiseksi ohjeistuksen osana on oma materiaali koulujen opettajille. Materiaalin tavoitteena on ohjata opettajaa käsittelemään luokassa aiheita, joita myös koulupoliisi voisi vierailullaan käsitellä.

Poliisin ennalta estävää toimintaa ja sen strategiaa on opinnäytetyössään analysoinut myös Paula Laitila vuonna 2015. Laitila on nostanut ennalta estävään toimintaan liittyen esille samoja seikkoja, joita itsekkin pidän tärkeinä. Hän korostaa työssään ennalta estävän työn kuulumista jokaiselle poliisille, eikä vain erityisesti siihen koulutetuille. Ennalta estävän toiminnan tulisi olla toimintatapa, joka näkyy kaikkia poliisitehtäviä hoitaessa, ja pysyy mielessä läpi työpäivien. Ennalta estävä toiminta on jokaisen poliisihallinnossa työskentelevän tehtävä ja siihen sisältyy aloitevelvollisuus.⁴⁴

Poliisilaitoksissa on erityisiä ennalta estävän työn yksiköitä. Olen itse päässyt tutustumaan Sisä-Suomen poliisilaitoksen ennalta estävän toiminnan yksikköön. Poliisihallitus on antanut poliisilaitoksille omat määräyksensä ennalta estävän toiminnan tavoitteista. Strategian mukaisesti myös Sisä-Suomen poliisilaitoksen ennalta estävän toiminnan tavoitteeksi on asetettu turvallisuuden parantaminen ja turvallisuutta vaarantavien ilmiöiden sekä rikosten torjuminen ennalta. Ennalta estävän toiminnan sanotaan olevan jokapäiväistä, ennalta suunniteltua, johdettua ja organisoitua poliisitoimintaa poliisiorganisaation kaikilla tasoilla. Oleellisena asiana määräyksessä nousee esille asiakas- ja sidosryhmien kanssa tehtävä, hyvin suunniteltu moniviranomaisyhteistyö.⁴⁵

Laitila mainitsee työssään ennalta estävän toiminnan keskeisenä ilmenemismuotona päiväkotijärjestäjä- ja kouluvierailut. Resurssien vähentyessä vierailuja on entistä haasteellisempi järjestää.

⁴² Suomen poliisiasiain liiton tiedote 19.3.2012

⁴³ Suomen poliisiasiain liiton tiedote 19.3.2012

⁴⁴ Laitila 2015, 6

⁴⁵ Poliisihallituksen määräys koskien ennalta estävää toimintaa Sisä-Suomen poliisilaitoksessa

Niitä tehdään jos aikaa riittää.⁴⁶ Tästä saattaa seurata, että nuorten mielikuva poliisin toiminnasta jää yhä vähäisemmäksi, sillä vastuu tiedon jakamisesta on opetussuunnitelmaa⁴⁷ noudattavilla opettajilla. Toivon, että Poliisimuseossa vierailevat ryhmät saisivat edes osittain irti sen hyödyn mitä koulupoliisien vierailuilla on todennäköisesti ollut. Pieniltäkin tuntuvat ennalta estävän toiminnan piiriin kuuluvat teot saattavat saada myöhemmin nuorten elämässä merkittäviäkin vaikutuksia aikaan. Laitilan opinnäytteen sanoin, ennalta estävä työ on parhaimmillaan ”Pieniä tekoja – Suuria merkityksiä”⁴⁸.

2.4 Nuoret ja rikollisuus

Poliisin ammatti lienee yläkoululaisille tuttu ja osa heistä on jo saattanut olla poliisin kanssa tekemisissä. Toisille poliisi on vain ammatti muiden joukossa, jopa pelottava sellainen, vaikka mitään ikäviä välikohtauksia ei olisi eteen sattunutkaan. Omiin havaintoihini perustuen voin todeta, että asenteet poliisia kohtaan vaihtelevat ihmisten kesken hyvinkin voimakkaasti. Ennakkoluulot on syytä ottaa huomioon, vaikka työn tarkoitus ei olekaan poliisin julkisuuskuvan parantaminen nuorten silmissä.

Kriminaalipsykologia on tieteenala, joka lähestyy rikollisuutta psykologisena ilmiönä. Tutkimuskohteita ovat muun muassa rikollinen käyttäytyminen ja rikoksenteelijät, joita tutkitaan psykologian eri sovellusten avulla. Rikollisuuden ymmärtäminen edellyttää tietoa monilta eri tieteenaloilta, sillä rikollisuuden ilmentyminen on aina yhteydessä moniin sosiologisiin ja psykologisiin tekijöihin. Rikollisuuden kehittymistä ja syitä on tutkittu paljon, ja monet selityksistä liittyvät lapsuuteen ja kiintymyssuhteisiin.⁴⁹

Kun pohditaan, omaksutaanko rikollinen elämäntapa jo lapsuudessa, on paneuduttava erityisesti nuorten rikoksenteelijöiden tutkimukseen. Psykologi Grace Fernald ja psykiatri William Healy perustivat nuorisorikollisuuden tutkimiseen ja hoitamiseen tarkoitettun klinikan Chicagoon vuonna 1909.⁵⁰ Rikollisuuden kehittymisen tutkimuksena on historian saatossa käytetty lähinnä pitkittäistutkimuksia. Näistä pitkittäistutkimuksista tunnetuimmat ovat amerikkalainen McCordin ”Cambridge Somerville Youth Study” sekä englantilainen Westin ja Faringtonin teettämä tutkimus. McCordin tutkimuksessa seurattiin kahtasataa poikaa ja Westin

⁴⁶ Laitila 2015, 3

⁴⁷ Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014, 18-19

⁴⁸ Laitila 2015

⁴⁹ Haapasalo 2008, 16

⁵⁰ Haapasalo 2008, 17

ja Farringtonin tutkimuksessa noin neljäsataa poikaa. Molempien tutkimusten lopputuloksista oli havaittavissa, että kova kasvatusta ja kohtelu, hyljeksintä tai laiminlyönti ennustivat lapsen joutumista myöhemmin rikosrekisteriin.⁵¹

”Portti vapauteen”⁵² on internetsivusto, jonka ovat tuottaneet Kriminaalihuollon tukisäätiö ja ”Rehellistä elämää” –verkosto. Sivustolle on kerätty tietoa rangaistuksia kärsineille sekä heidän omaisilleen ja heidän kanssaan työskenteleville. Sivuston tarkoitus on vähentää rikosten uusimista parantamalla rikoksen tehneiden selviytymismahdollisuuksia yhteiskunnassa. Sivustolla oli myös Venla Salmen vuonna 2015 kokoama tietoisuus nuorisoriikollisuudesta. Salmi toteaa tietoisuudessaan nuoruuden olevan rikosten tekemisen kannalta varsin aktiivista aikaa sekä sen, että rikosten teon voi katsoa jossain mittakaavassa jopa kuuluvan nuoruuteen. Aikuisuuteen kuuluvat elämänmuutokset, kuten parisuhteen vakiintuminen, opiskelupaikan saaminen tai työllistyminen ohjaavat useimmat nuoret lailliselle polulle, mutta osalla rikosten tekeminen jatkuu vielä aikuisuuteenkin.⁵³

Salmen mukaan rikosten tekeminen ja rikosten uhriksi joutuminen kulkevat usein käsi kädessä, sillä rikoksia tehdään ja niille altistutaan usein samankaltaisissa tilanteissa. Nuorten tekemät rikokset liittyvät tavallisimmin alkoholiin, ikärajoihin sekä vapaa-ajan viettoon, joiden lisäksi nuorten osuus esimerkiksi autovarkauksissa, ryöstöissä sekä vahingonteoissa on merkittävä.⁵⁴

Kokeilunhaluisuus, osalla myös rikollinen toiminta, liittyy tiiviisti nuoruuteen. Erityisen kohderyhmän muodostavat sellaiset nuoret, jotka ovat tehneet rikoksia sekä sellaiset, jotka mahdollisesti tulisivat nuoruusvuosiensa aikana rikokseen syylistymään. Tehtäväpaketin tavoite on ottaa esille mahdollisia seurauksia rikollisista teoista ja tuoda niitä nuorten tietoisuuteen. Uskon, että yläkouluikäisen huomion saa parhaiten faktoilla ja jopa niin kutsutulla ”sokkihoidolla”. Nuorille ei ole tarpeen kaunistella totuutta, johon rikollinen elämä voi pahimmissa tapauksissa johtaa.

2.5 Kulttuurierot

Maahanmuuttajien ja ulkomaalaistaustaisten osuus Suomen väestöstä on viime vuosikymmenten aikana tasaisesti kasvanut. Vuonna 2016 valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoimikunnan julkaisussa on taulukoituna ulkomaalaistaustaisten, vieraskielisten sekä ulkomaan

⁵¹ Haapasalo 2008, 34

⁵² www.porttivapauteen.fi

⁵³ www.porttivapauteen.fi, Venla Salmi, 2015

⁵⁴ www.porttivapauteen.fi

kansalaisten määrät vuodesta 1990 vuoteen 2014 saakka. Taulukon mukaan ulkomaalais-
taustaisten osuus vuonna 1990 oli 37 6244 ja vuonna 2014 se oli noussut 322 711:een. Samat
luvut vieraskielisten kohdalla olivat 24 783 ja 301306 ja ulkomaan kansalaisten kohdalla
luvut olivat 26 255 ja 219675. Määriä oli taulukoitu keskimäärin viiden vuoden välein ja
kasvu oli jokseenkin tasaista kaikissa kolmessa kategoriassa.⁵⁵

Vaikka kotimaa vaihtuu, pysyy mukana kuitenkin osia edellisen maan kulttuurista. Kulttuu-
rilla tarkoitetaan kaikkea sitä, mitä ihmiskunta on oppinut historiansa aikana tekemään, ar-
vostamaan ja mihin he uskovat ja mistä nauttivat. Kulttuuri opitaan siitä yhteisöstä, jossa
kasvetaan, eikä sitä peritä suoraan geneeissä. Yhteiskunnan ”siirtäessä” kulttuuriaan siinä
kasvavaan yksilöön, on kyse sosialisatiosta, jonka olennainen osa on kasvatus. Kulttuuria
voidaan kutsua ihmisyhteisön persoonallisuudeksi, sillä sen merkitys yhteiskunnalle on
sama kuin persoonan merkitys yksilölle. Kulttuuri tekee yhteiskunnasta juuri omanlaisensa,
kuten persoonallisuus tekee ihmisestä muista yksilöistä erottuvan.⁵⁶

Kulttuurit rakentuvat ajatuksista, mielipiteistä, arvoista ja päämääristä. Tämän takia on ym-
märrettävää, että kulttuurien arvomaailmojen kohdatessa, syntyy yksilön kannalta ristiriitai-
sia tilanteita. Muiden käsityksiä esimerkiksi oikeasta ja väärästä voi olla hankala ymmärtää,
mistä voi seurata konflikteja.⁵⁷ Muuttaessamme vieraaseen maahan, jossa vallitsee täysin
erilainen kulttuuri, muutumme ikään kuin uudelleen lapsiksi, sillä aikaisemmin oppimamme
toimintatavat eivät enää sovi uuteen ympäristöön. Niitä saatetaan jopa paheksua, em-
mekä saa enää vastakaikua oikeaksi oppimillemme arvoille ja asenteille.

Kun ihminen kohtaa elämäntilanteen, jossa hänen aikaisemmat reagointimallinsa ja koke-
muksensa eivät riitäkään, hänen voidaan sanoa olevan psyykkisessä kriisissä. Näin on kriisin
määritellyt Johan Cullberg ja määritelmä sopii hyvin maahanmuuttajan vaikeaan tilantee-
seen. Maahanmuuttaja käy tämän kriisinsä aikana läpi muun muassa syitä, miksi omasta
maasta on täytynyt muuttaa pois.⁵⁸ Oleellinen vaikutus on myös maahanmuuttajan vastaan-
ottavan maan suhtautumisella uuteen asukkaaseen ja tavalla jolla tämä otetaan vastaan. Maa,
jossa suvaitaan erilaisuutta, on omiaan vähentämään maahanmuuttajien stressiä, toisin kuin
maa, jossa maahanmuuttajia ainoastaan painostetaan mukautumaan valtakulttuurin mukai-

⁵⁵ Laitinen & Jukarainen & Boberg 2016, 16

⁵⁶ Alitolppa-Niitamo 1993, 18-19

⁵⁷ Alitolppa-Niitamo 1993, 20

⁵⁸ Alitolppa-Niitamo 1993, 24-25

siksi. Maahanmuuttajan koulutustausta ja persoonallisuus ovat tekijöitä, jotka saattavat vaikuttaa maahanmuuttajan kykyyn sopeutua uuteen ympäristöön.⁵⁹ Merkittäviä uuteen yhteiskuntaan sopeutumista hankaloittavia tekijöitä ovat muun muassa rahahuolet, syrjintä, kieli-vaikkeudet sekä yhteiskunnallinen luottamus⁶⁰.

Kuten edellä mainittiin⁶¹ eri kulttuurien arvomaailmojen ja moraalikäsitteiden ristiriidat ajavat ihmisiä konflikteihin. Kyseisestä ilmiöstä saattaa seurata myös ongelmia Suomen oikeusjärjestelmän ja eri kulttuurista tulevien välille. Kun käsitykset oikeasta ja väärästä eivät ole samat, saattaa olla vaikea ymmärtää esimerkiksi Suomen poliisin toimintaa. Suomessa on lainsäädäntönsä ja täällä asuvien on niiden mukaan elettävä, mutta voisiko osa rikoksista johtua inhimillisestä ymmärtämättömyydestä, pelosta ja epäilyksistä virkavaltaa kohtaan? Hervannan asukkaista ulkomaalaistaustaisia on 10,2 prosenttia ja koko Tampereen mittakaavassa kyseinen luku on 3,3 prosenttia⁶². Ulkomaalaistaustaisten määrä näkyy myös Hervannan yläkouluissa, ja Poliisimuseon henkilökunnan arvion mukaan juuri näistä kouluista vierailuja tehdään eniten. Eräs Pohjois-Hervannan koulun opettajista kertoi heidän koulussaan opiskelevista 40 prosentin olevan ulkomaalaistaustaisia. Toiveeni on, että työni tavoittaisi myös ulkomaalaiset nuoret, joille suomalainen poliisi on vieraan tai jopa pelottavan tuntainen. Opettajan materiaalissa on otettu huomioon eri kulttuureista keskustelemisen merkitys ymmärryksen ja suvaitsevaisuuden lisääjänä. Eri äidinkieliä työssä ei ole huomioitu, mikä voisi olla yksi jatkokehitysmahdollisuuksista. Uskon kuitenkin, että yksinkertaisten tehtävien kääntäminen muulle kielelle tilanteen niin vaatiessa onnistuu varsin helposti.

⁵⁹ Alitolppa-Niitamo 1993, 31

⁶⁰ Laitinen & Jukarainen & Boberg 2016, 30

⁶¹ Alitolppa-Niitamo 1993, 20

⁶² www.hervanta.fi

3. KEHITTÄMISKOHDE JA TEHTÄVÄPAKETIN TYÖSTÄMINEN

3.1 Kehittämiskohde

Poliisimuseo on sisäasiainministeriön päätöksellä vuonna 2004 perustettu, kaikille ilmainen museo. Poliisimuseo toimii Poliisiammattikorkeakoulun yhteydessä Tampereen Hervanassa. Sen sisältö koostuu perusnäyttelystä ”900 vuotta poliisin historiaa”, sekä noin 1,5 vuoden välein uusiutuvista erikoisnäyttelyistä. Museossa on esillä paljon poliisin historiallisia välineitä ja asusteita, sekä monipuolisesti tietoa poliisin ammatin kehityksestä nykyisen kaltaiseksi. Poliisimuseon kokoelmiin kuuluu kaiken kaikkiaan noin 80 000 valokuvaa, 1600 kirjaa, 1600 filmiä sekä 9000 esinettä. Kokoelmiin päätyneet esineet on saatu pääosin lahjoituksina. Poliisimuseossa on lapsille oma osasto, ”Pokela”, jossa lapset voivat pukeutua poliisin haalariin ja tehdä leikkimielisiä poliisitehtäviä.⁶³

Museon henkilölunta kertoi kokemuksesta havainneensa, että lapsille riittää ihmeteltävää poliisihaalareiden pukemisessa, leikkipaikassa sekä ylipäätään museon tunnelmassa ja aikuiset taas ovat tulleet museoon lähtökohtaisesti omasta mielenkiinnostaan. Väliin jää joukko nuoria, jotka ovat tulleet vierailulle osana koulupäivää, eikä kiinnostus ole välttämättä nuorista lähtöisin. Tästä johtuen kehittämiskohteena on juuri yläkoululaisryhmien museovierailut. Poliisimuseon tilaus on yläkouluikäisille suunnattu tehtäväpaketti, jota voisi käyttää nuorten kävijöiden vierailujen tukena ja runkona. Museon työntekijät kertoivat havainneensa osan nuorista lähinnä kävelevän museon läpi ympärilleen katsomatta ja käyttäen suurimman osana ajasta jutellen ja puhelinta selailen. Tämä ei luonnollisesti ole tarkoituksenmukaista, joten syntyi tavoite suunnitella museolle nuorten näkökulmasta katsottuna mielekäs tapa tutustua museon sisältöihin.

Minulle ehdotettiin paketin suunnittelua opinnäytetyöaiheeksi aiempien opintojeni sekä oman mielenkiintoni vuoksi. Keskustelimme museon henkilökunnan kanssa useaan otteeseen ja vaihdoimme ajatuksia siitä, mitkä asiat saisivat nuoret viihtymään museossa. Ajatuksemme interaktiivisuudesta, toiminnasta ja käytännönläheisyydestä olivat yhteneviä ja tehtäväpakettia lähdettiin suunnittelemaan niiden pohjalta.

Museon näyttelyt ja sisällöt vaihtuvat aika ajoin. Tästä johtuen opinnäytetyön lopputuloksena ei ollut mahdollista tuottaa valmista, heti käytettävissä olevaa tehtäväpakettia. Opinnäytteeni tulos on ohje nuorten kannalta mielekkään vierailukerran toteuttamiseksi (Liite 1). Tehtäväpaketin ohjeen tavoitteena on antaa suuntia vierailujen toteuttamiseen kulloisenkin näyttelyn sallimissa rajoissa.

⁶³ www.poliisimuseo.fi

Koska kohderyhmä koostuu pääasiassa koululaisryhmistä, on työssä huomioitu myös peruskoulun opetussuunnitelma, niiltä osin kuin se tässä yhteydessä on sovellettavissa. Opetussuunnitelmasta on nostettu esiin yhteiskunnan osana elämiseen sekä historian tuntemukseen liittyviä teemoja, jotka on huomioitu tehtäviä suunniteltaessa. Yhteiskuntaoppi ja historia ovat Poliisimuseon henkilökunnan mukaan yleisimmät oppiaineet, joihin liittyen opettajat tuovat luokkansa museovierailulle. Yhteiskuntaopin sisältöjä on pyritty yhdistämään poliisin ennalta estävän toiminnan teemoihin tuomalla esille asioita, joita nuorten olisi kokeilunhaluisessa ikävaiheessaan hyvä käsittää ja ymmärtää. Yhteiskunnan jäsenenä eläminen ja poliisin laillisuuskasvatus saadaan näin tuotua yhtenä kokonaisuutena osaksi tehtäväpakettiin.

Opinnäytetyöni tarjoaa jatkokehitysmahdollisuuksia esimerkiksi seuraaville opinnäytetyön tekijöille. Kun museolle saadaan hankittua uutta välineistöä, voivat sellaiset työni osat, jotka tässä vaiheessa jäivät suunnitelman asteelle, toteutua. Tekniikka kehittyy ja mahdollisuudet lisääntyvät jatkuvasti. Tästä johtuen en halunnut asettaa tehtäväpaketilleni liian tiukkoja rajoja, vaan tarkoitus on nimenomaan kehitykseen valmis suuntaa antava ohjeistus.

3.2 Toiminnallinen opinnäytetyö sekä CANVAS-liiketoimintamalli

Tässä osiossa esittelen muutamia toiminnallisten opinnäytetöiden keskeisiä piirteitä, sekä kehittämismenetelmiä. Käytän lähteinäni Kari Salosen opasta ”Näkökulmia tutkimukselliseen ja toiminnalliseen opinnäytetyöhön – Opas opettajille, opiskelijoille ja TKI-henkilöstölle”.⁶⁴ Opas on Turun ammattikorkeakoulun julkaisu vuodelta 2013. Toisena lähteenäni käytän Katri Ojasalon, Teemu Moilasan sekä Jarmo Ritalahden teosta ”Kehittämistyön menetelmät – Uudenlaista osaamista liiketoimintaan”.⁶⁵ Tarkoituksena on esitellä oleellisimpia käsitteitä, sekä esitellä lyhyesti keskeisiä eroavaisuuksia toiminnallisten ja tutkimuksellisten opinnäytetöiden välillä. Lisäksi havainnollistan Timo Toikon ja Teemu Rantasen julkaisun ”Tutkimuksellinen kehittämistoiminta – Näkökulmia kehittämisprosessiin, osallistamiseen ja tiedontuotantoon”.⁶⁶ pohjalta kahta kehittämisprosessia kuvaavaa mallia.

Yllä mainittujen lisäksi tarkastelen tässä luvussa omaa työtäni itselleni entuudestaan vieraan työvälineen, CANVAS-liiketoimintamallin avulla. Kyseessä on SWOT-analyysin kaltainen tapa arvioida suunnitteluvaiheessa oman tuotteen mahdollisuuksia ja riskejä, hieman perusteellisemmin. Aloittaessani työni tekemistä käytin suunnittelun tukena myös SWOT-analyys-

⁶⁴ Salonen 2013

⁶⁵ Ojasalo & Moilanen & Ritalahti, 2009

⁶⁶ Toikko & Rantanen 2009

sia täyttäen sitä yhdessä museon henkilökunnan kanssa. Vein suunnitelmani kuitenkin pidemmälle CANVAS-liiketoimintamallin avulla ja siksi esittelen sen työssäni SWOT-analyysejä tarkemmin.

3.2.1 Toiminnallinen opinnäytetyö

Työni päätarkoituksena on kehittää tuote, jonka tilaajana on Poliisimuseo. Yhteistä kaikille toiminnallisille opinnäytteille on se, että lopputuloksena syntyy jonkin asian kehittämiseen pyrkivä produkti. Kehittämistyöt ovat usein varsin tarkasti määriteltyjä, ja ne tehdään erikseen määriteltyyn tarkoitukseen.⁶⁷ Valmiin tuotteen lisäksi toiminnalliset opinnäytetyöt tarvitsevat tuekseen selkeän teoriapohjan, johon tuotteen toteutus perustuu ja jossa selitetään projektin kannalta oleellisia käsitteitä⁶⁸. Teoriaosuudessa on lisäksi kerrottava lukijalle lähtötilanne, johon toivotaan parannusta. Tuotteen suunnittelun ja tekemisen vaiheet on kuvattava, ne ovat oleellinen osa kokonaisuuden parasta mahdollista hahmottamista. Työn valmistuttua, on lopputulosta hyvä arvioida.⁶⁹ Itsearviointin lisäksi tulee mahdollisuuksien mukaan pyytää arvio tuotteen tilaajalta ja käyttäjiltä. Tätä kehittämistyötä ei päästy sen koululaisryhmien kanssa kokeilemaan, joten arviointi koostuu ainoastaan itsearviointista ja Poliisimuseolta saadusta palautteesta. Arvioinnissa lukijalle esitellään etenemistä suunnitelmasta valmiiksi tuotteeksi haasteineen, ongelmineen ja onnistumisineen. Mikäli valmista työtä on päästy kokeilemaan käytännössä, voi arviointiin sisällyttää myös kokeilusta saatua palautetta. Mielestäni saatuun palautteeseen ja arviointiin on mahdollisuuksien mukaan hyvä vastata ja itse tein sen kirjoittamalla loppuun osion, jossa käsittelen tulevaisuudennäkymiä ja mahdollisia kehityssuuntia. Mikäli työ on tehty johonkin kokonaan uuteen tarpeeseen, on luultavasti jopa todennäköisempää, ettei siitä tule kaikkia kriteereitä täyttävä ensimmäisellä kerralla, vaan se vaatii joskus pitkäkin kehittämistä. Koen myös, että työn tekijän vaihtuessa mahdollistuu yhä useampien näkökulmien päätyminen työhön. Tätä pidän erittäin hyvänä asiana, ja olisi jopa kunnia jos joku haluaisi tulevaisuudessa kehittää pidemmälle omaa opinnäytetyötäni.

Toiminnallisessa ja tutkimuksellisessa opinnäytetyössä on oleellisia eroja. On tärkeää tunnistaa molempien oleellisimmat tunnuspiirteet, jotka muun muassa Kari Salonen on esitellyt oppaassaan ”Näkökulmia tutkimukselliseen ja toiminnalliseen opinnäytetyöhön –Opas opettajille, opiskelijoille ja TKI-henkilöstölle”. Tutkimusta tehdessä kerätään tietoja, tilastoja sekä haastatteluita ja pyritään niiden avulla tuottamaan lisää tietoa. Salonen määrittelee tut-

⁶⁷ Salonen 2013, 11

⁶⁸ Salonen 2013, 12

⁶⁹ Salonen 2013, 16-19

kimustyön teoksessaan seuraavasti: ”-- tutkimustyö voidaan määritellä uuden tiedon tuottamiseksi tieteen piirissä sovittujen yhteisten toimintatapojen ja –sääntöjen ohjaamina. Tutkimuksen ensisijainen tavoite on uuden tiedon tuottaminen, mikä voi johtaa edelleen esimerkiksi kehittämiseen ja innovaatioihin.”⁷⁰ Salonen korostaa, että on tärkeä ymmärtää, että tieteellistä tutkimusta rajoittavat tiukat tieteenalojen säännöt ja vaatimukset. Tiedettä tekevää tutkimustyötä ei tulekaan sekoittaa tutkimukselliseen kehittämistoimintaan eikä projektityöhön. Tähän Salonen kuitenkin lisää, että tutkimuksellinen kehittämistyö voi sisältää tutkimuksellisia elementtejä, mutta eri tavalla kuin akateemisessa tieteen tekemisessä ja tutkimuksessa ne perinteisesti ymmärretään.⁷¹

Tutkimuksen tunnuspiirteiksi Salonen määrittelee universalismin (kriteerit kaikille tieteen tekijöille yhteisiä), yhteisöllisyyden (tieto on yhteistä omaisuutta), puolueettomuuden (objektiivisuus, subjektiivisuuden eliminointi) sekä kriittisen tarkastelun (läpinäkyvyys, säännöt, avoimuus).⁷²

Projektityön Salonen määrittelee oppaassaan seuraavalla tavalla: ”Projektityö on työtä, jota nimetyt projektityöntekijät tekevät organisaatiossa, joka on asettanut projektin määräjän sekä sen tavoitteet, projektiresurssin ja aikataulun.”⁷³ Projektityön tunnusmerkkejä Salonen listaa seitsemän:

- Projekti on aina ainutlaatuinen ja ainutkertainen
- Se on rajattu ajallisesti ja aihesisällöllisesti
- Sen tavoite on määritelty.
- Se on suunniteltu.
- Nimetyt työntekijät tekevät projektin.
- Työ on ryhmätoimintaa.
- Projektin aikana on kehitelty uusi asia.⁷⁴

Omaa työtäni tarkastellessa projektityön tunnusmerkit on helppo hahmottaa, sillä tehtäväpaketti tehtiin tilattuna tiettyyn tarkoitukseen, vapaamuotoisilla mutta selkeillä rajauksilla esimerkiksi kustannusten ja kohderyhmän suhteen. Työn tilannut Poliisimuseo esitti tavoitteet, joiden mukaan edettiin. Etenemistäni seurattiin tapaamisissa, joissa museon henkilökunta pääsi ohjaamaan suunnitelmiani heidän näkemystensä pohjalta. Suunnitelman mukaisesti

⁷⁰ Salonen 2013, 10

⁷¹ Salonen 2013, 9

⁷² Salonen 2013, 9 & Hirsjärvi, 2000 & Merton 1950-Luku

⁷³ Salonen 2013, 11

⁷⁴ Salonen 2013, 11 täydentäen Suhonen & Virtanen 2011

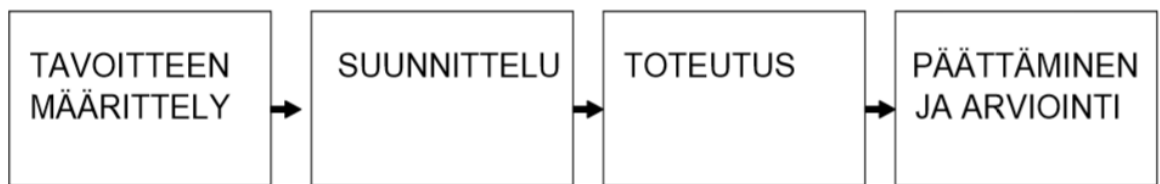
yhteistyön lopputuloksena syntyi tämä opinnäytetyö ja liitteenä oleva ohjevihko tehtäväpaketin toteuttamiseen.

Ojasalon, Moilasan ja Ritalahden teoksessa ”Kehittämistyön menetelmät – Uudenlaista osaamista liiketoimintaan” esitellään kaavakuva tutkimuksellisen kehittämistyön prosessista. Kaaviokuvassa on ympyrän muodossa myötä päivään etenevästi kuusi kohtaa: 1. Kehittämiskohteen tunnistaminen ja alustavien tavoitteiden määrittäminen, 2. Kehittämiskohteeseen perehtyminen teoriassa ja käytännössä, 3. Kehittämistehtävän määrittäminen ja kehittämiskohteen rajaaminen, 4. Tietoperustan laatiminen sekä lähestymistavan ja menetelmien suunnittelu, 5. Kehittämishankkeen toteuttaminen ja julkistaminen eri muodoissa ja 6. Kehittämisprosessin ja lopputuloksen arviointi. Ympyrän keskellä on lista asioista, joista on pidettävä huoli koko prosessin ajan: Järjestelmällisyys, analyttisyys, kriittisyys, aktiivinen vuorovaikutus, kirjoittaminen eri tahoille ja eettisyys.⁷⁵

Kirjan julkaisuvuodesta huolimatta kaaviota on helppo soveltaa tähän päivään ja omaan työhöni. Poliisimuseo havaitsi kehittämistarpeen ja ehdotti työtä opinnäytetyönä toteutettavaksi ja kehittämiskohteeseen perehdyttiin yhdessä museon henkilökunnan kanssa keskustellen. Palavereiden perusteella kehittämiskohdetta tarkennettiin ja rajattiin resurssien sekä käytävissä olevien työtuntien ja materiaalien mukaiseksi. Työtä suunnitellessani ja sille teoreettista viitekehystä kerätessäni tutustuin aiheeseen liittyvään lähdemateriaaliin. Teoriapohjan valmistuttua toteutettiin sen perusteella liitteenä oleva lopullinen työ sekä viimeisenä arviointi ja palautekeskustelu.

Useammassa lähteessä on kehittämistöiden yhteydessä kerrottu useammasta erilaisesta kehittämiprojektista kuvaavasta mallista. Näistä hyviä esimerkkejä ovat lineaarinen malli sekä spiraalimalli ja ne poikkeavat hieman toisistaan. Näistä malleista kerrotaan muun muassa Timo Toikon ja Teemu Rantasen julkaisussa ”Tutkimuksellinen kehittämistoiminta – Näkökulmia kehittämissprosessiin, osallistamiseen ja tiedontuotantoon”.

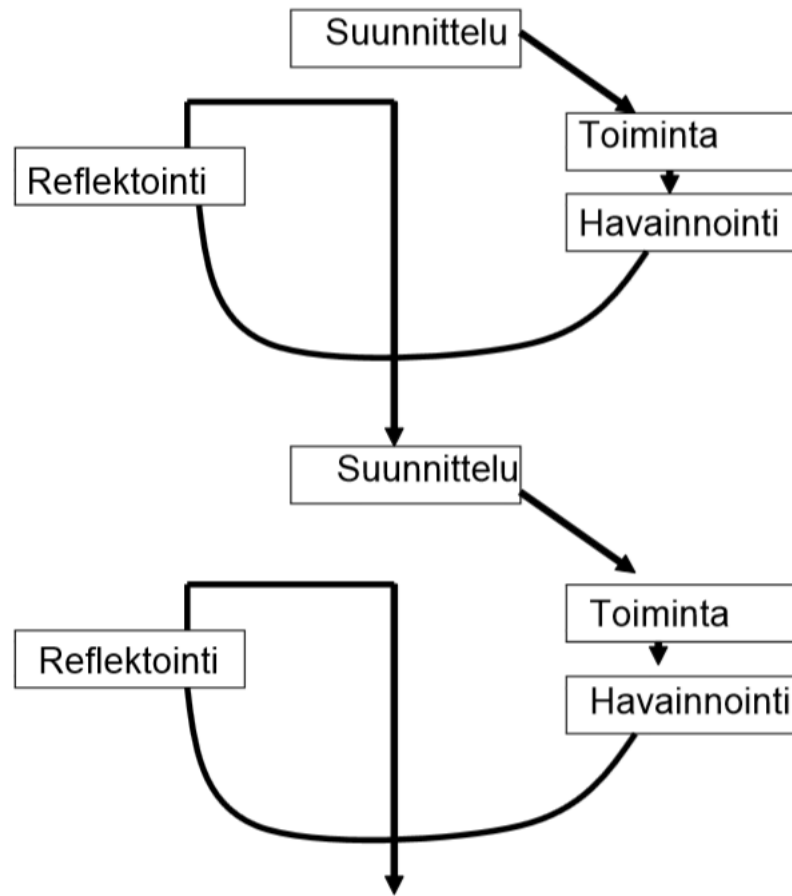
⁷⁵ Ojasalo & Moilanen & Ritalahti 2009, 24

Kuva 1: Lineaarinen malli, Toikko & Rantanen, 2009

Lineaarista mallia (Kuva 1) voidaan käyttää yksinkertaisten kehittämistehtävien kuvaamiseen ja erimerkiksi tämä opinnäytetyöprosessi eteni pitkälti lineaarista mallia noudattaen. Kehittämistyön aloittaminen alkaa tavoitteen määrittelyllä, jolloin saadaan mahdollinen toimeksianto ja siihen liittyvät tavoitteet. Kun tavoitteet on projektia tekevän ryhmän jäsenillä tiedossa, aloitetaan sen suunnittelu, jonka aikana projektille luodaan riskianalyysi ja työryhmän kokoonpano hiotaan valmiiksi. Suunnitteluvaiheeseen voi liittyä myös erilaisia esiselvittelyjä, joiden avulla selvitetään esimerkiksi kuluarvioita, sekä pyritään arvioimaan, tuleeko lopputulos vastaamaan organisaation toiminnallisia tavoitteita. Perusteellisen suunnitteluvaiheen seurauksena syntyy tarkennettu projektisuunnitelma, johon sisältyy jo muun muassa tarkka aikataulu sekä budjetti. Suunnittelun jälkeen alkaa projektin konkreettinen toteuttaminen. Toikko ja Rantanen tuovat esille sen, että projektityö ”elää” aina toteutusvaiheen aikana enemmän tai vähemmän. Tästä seuraa se, että projektisuunnitelmaan joudutaan mahdollisesti työtä tehtäessäkin tekemään muutoksia. Toteutuksen lopputuloksena on alussa määriteltyjä tavoitteita parhaalla mahdollisella tavalla vastaava produkti, ja viimeisenä lineaarisessa mallissa on työn päättäminen ja lopputuloksen arvioiminen. Arvioinnissa saattaa ilmetä seikkoja, jotka kaipaavat vielä kehitystä, mutta kehittämistä varten aloitetaan uusi projekti, ja edellinen pyritään aina keskeyttämään selkeästi.⁷⁶

⁷⁶ Toikko & Rantanen 2009, 64

Kuva 2: Spiraalimalli, Toikko & Rantanen, 2009

Spiraalimalli (Kuva 2) kuvaa projektin etenemisen jatkuvana kehänä, jossa suunnittelua ja toteuttamista seuraa aina havainnoinnin ja reflektoinnin kautta jatkon suunnittelu. Samat vaiheet käydään läpi uudelleen ja uudelleen sitä mukaa kun projekti etenee aina haluttuun pisteeseen saakka. Joka kierroksella uusissa havainnointivaiheissa tarkennetaan ja suunnitetaan projektia uudelleen. Jotta spiraalimalli toimisi käytännössä on tekeillä olevan projektin oltava pitkäjänteinen kehittämistyö, jossa ensimmäinen kehä vasta luo pohjan todelliselle työlle. Työn suunta tarkentuu joka kierroksella ja uudet kehät täydentävät edellisiä. Kehittymisen kannalta oleellinen solmukohta on ”reflektointi”, jonka aikana aikaan saatua tulosta arvioidaan ja tämän arvion perusteella luodaan taas uutta suunnitelmaa.⁷⁷

⁷⁷ Toikko & Rantanen 2009, 67

3.2.2 CANVAS –liiketoimintamalli

Käytin opinnäytetyötäni suunnitellessa apuna sekä SWOT-analyysia⁷⁸ että CANVAS- liiketoimintamallia⁷⁹. SWOT-analyysi, jolla arvioidaan nelikentässä työn uhkia, mahdollisuuksia, heikkouksia ja vahvuuksia, oli minulle tuttu työkalu. CANVAS-liiketoimintamalli sitä vastoin oli itselleni vieras. Sen ajatus on pitkälti samankaltainen kuin SWOT-analyysissa, mutta arvioitavia kenttiä on neljän sijaan yhdeksän. CANVAS-liiketoimintamalli sopi opinnäytetyöni suunnittelun työvälineeksi hyvin ja kävimme sitä museon henkilökunnan kanssa yhdessä läpi. Yhdessä suunnitellessa syntyi kokonaan uusia ideoita ja työ tuli käytyä monesta eri näkökulmasta käsin läpi.

CANVAS-liiketoimintamallin yhdeksän kohtaa ovat seuraavat: *1. Avainkumppanit, 2. Kriittiset resurssit, 3. Kriittiset tehtävät, 4. Arvolupaus, 5. Asiakassuhteet, 6. Asiakkaiden tavoittaminen, 7. Asiakassegmentit, 8. Kulurakenne sekä 9. Kassavirta.* Taulukkopohjasta riippuen taulukon osien nimet voivat hieman vaihdella, mutta ajatus on kaikissa sama.⁸⁰

Kävin CANVAS-liiketoimintamallin avulla työni kohta kohdalta läpi, sen ollessa vielä suunnitteluasteella. Aloitin avainkumppaneitani pohtimalla. Oleellisimpana avainkumppaninani pidän työn tilaajaa eli Poliisimuseota. Pidin museon kanssa tiiviisti yhteyttä, sillä he tuntevat näyttelynsä ja osaavat kertoa mistä asiakkaat ovat pitäneet museolla vieraillessaan. Yhteistyö sujui työn tekemisen ajan mutkattomasti ja näkemykset tuntuivat kohtaavan hyvin. Toinen merkittävä avainkumppanini oli yläkoulut, joiden oppilaita varten tehtäväpaketti tehdään. Poliisimuseolla vierailee useista kouluista ryhmiä, mutta tavallisimmin ryhmät tulevat lähistöllä olevista kouluista. Hervannassa on kaksi yläkoulua, Etelä-Hervannan ja Pohjois-Hervannan koulut. Yritin selvittää koulujen henkilökunnalta, minkälaisia kokemuksia museovierailut ovat olleet, mistä oppilaat ovat innostuneet ja mistä mahdollisesti eivät. Sähköpostiini tuli vastauksia varsin vähän, mutta jo niiden perusteella sain vähän lisää ajatuksia työni toteuttamiseen. Lisäksi sain museolta erään yläkoulun opettajan lähettämää palautteita käyttööni.

Kriittisistä resursseista työni kannalta tärkein on Poliisimuseon tilat, jossa suunnittelemani tehtävät olisi mahdollista suorittaa, sekä käytettävissä olevat laitteet ja materiaalit. Resurssien osalta työ toteutettiin arvioihin perustuen ja lopullinen tehtäväpaketti toteutetaan silloisten resurssien sallimissa rajoissa.

⁷⁸ www.oph.fi

⁷⁹ Osterwalder & Pigneur 2010

⁸⁰ Osterwalder & Pigneur 2010

Työni kriittisin tehtävä ja tavoite kehittää Poliisimuseolle yläkoululaisia motivoivia tehtäviä, vierailujen tueksi. Nuoria koskettavien teemojen painottaminen ja heitä innostava toteutus-tapa olivat tärkeimmät suuntaviivani työtä toteuttaessani. Arvolupauksenani oppilaille voi pitää ikäryhmän kiinnostusta vastaavien tehtävien kehittämistä. Suunnitellessamme tehtävä-pakettia yhdessä museon kanssa totesimme, että yksi pahimmista asioista mitä museovie-raalle voi tehdä, on hänen aliarvioimisensa. Tehtävät ja rastit eivät saa olla oppilaille liian helppoja tai lapsellisia, vaan mielenkiinnon pitää pysyä yllä koko vierailun ajan. Pysin suh-tautumaan yläkoululaisiin nuorina aikuisina ennemmin kuin lapsina. Työni tarkoitus on myös helpottaa yläkoulun opettajien sekä museon työntekijöiden työtä, joten arvolupaukseni koskettaa myös heitä. Opettajille ennen vierailua annettavien tehtävien tarkoituksena on myöskin herättää oppilaiden kiinnostus jo ennen vierailua ja toiveena on, että tämä johtaisi parempaan keskittymisen tasoon vierailun aikana.

Asiakassuhteita ja asiakkaiden tavoittamista varten pitää tehtäväpakettia mainostaa. Tässä vaiheessa projektia en vielä voinut tehdä tehtäväpaketille konkreettista mainosta, sillä lopul-linen versio tulee vielä ennen toteutumista muovautumaan ja mainoksen tekeminen on ajan-kohtaista vasta paketin ollessa loppuun asti valmisteltu. Ajatukseni on erityisesti nuorten, mutta myös aikuisten mielenkiinnon herättävä, kuvilla varustettu mainos. Poliisimuseo voi jakaa sitä esimerkiksi sosiaalisessa mediassa, sähköpostilla opettajille tai paperisena mai-noksena kouluille. Ihanteellista olisi, että oppilaat itse toivoisivat mainoksen nähtyään opet-tajan vievän heidät museovierailulle. Mikäli tähän tilanteeseen ei kaikkien luokkien kohdalla kuitenkaan päästä, uskon, että tarpeeksi kiinnostava mainos lisäisi joka tapauksessa nuorten motivaatiota osallistua vierailulle. Mainos tehtäväpaketista voisi Poliisimuseon näin halutessa löytyä myös paperisena museon aulasta ja sähköisenä verkkosivuilta. Näin yksityis-henkilötkin saisivat tehtäväpaketista tiedon ja voisivat halutessaan tutustua museoon sen avulla. Museon henkilökunnan kannattaa myös itse tarjota pakettia, mikäli asiakkaaksi sat-tuu ilmaantumaan kohderyhmään mahdollisesti sopivia asiakkaita.

Kohdat ”kuluvirta” ja ”kassavirta” eivät olleet työn tekemisen kannalta oleellisia, sillä opin-näytetyö on tuotettu ilman kuluja ja lopputulos tulee olemaan asiakkaille ilmainen. Poliisi-museon henkilökunnan mukaan maksulliset aktiviteetit nostavat nykypäivänä kynnystä tulla vierailulle. Museoon ei ole sisäänpääsymaksua, jotta mahdollisimman moni opettaja tarttuisi tilaisuuteen tuoda luokkansa vierailulle. Museo tarjoaa opettajan niin halutessa kuitenkin myös maksullisen opastetun kierroksen. Hankinnoista ja mahdollisista tulevaisuuden kus-tannuksista keskustelimme museon henkilökunnan kanssa ja tämä osa-alue tulee tarkentu-maan lähitulevaisuudessa. Museo tekee omat päätöksensä tehtäviin liittyviä tarvikkeita hankkiessaan. Tehtäväpaketilla ei tavoitella taloudellista hyötyä Poliisimuseolle. Tavoite on nuorten ymmärryksen lisääminen ja ennalta estävän toiminnan tukeminen.

3.3 Yläkoululaisten kokemuksia Poliisimuseovierailuista

Lähestyin sekä Etelä-Hervannan että Pohjois-Hervannan koulujen opettajia sähköpostitse kysyäkseni heidän kokemuksiaan Poliisimuseovierailuista. Sain eräältä Pohjois-Hervannan koulun opettajalta vastauksen, jossa hän kertoi käyvänsä kaikkien ryhmiensä kanssa Poliisimuseossa aina yhdeksännen luokan aikana. Vierailuista hänellä oli kokemusta jo useamman vuoden takaa. Sähköpostivastauksensa lisäksi hän oli jo aikaisemmin koennut museolle listan oppilaiden mietteistä. Hän oli listannut neljän eri yhdeksännen luokan palautteita vierailusta viiden eri otsikon alle. Hän oli kysynyt ryhmiltään museon kiinnostavinta asiaa, vähiten kiinnostavaa asiaa, mitä museosta heidän mielestään puuttui sekä mitä uutta he oppivat ja minkälaisen kuvan he saivat poliisin ammatista. Eri ryhmien oppilaiden vastauksista löytyi useita yhtäläisyyksiä. Mielenkiintoisimmaksi asiaksi monet oppilaat olivat maininneet poliisiautot, aseet ja koulutusvideot. Museon uuteen näyttelyyn on mahdollisesti tulossa poliisiauto, johon saisi luvallisesti mennä sisään tutkimaan tarkemmin. Tämän lisäksi museoon on tulossa 360-kuvauksella ja VR-laseilla toteutettava 2-3 minuutin ”elämys” poliisiautolla. Kohdassa, jossa kysyttiin oppilailta, mitä he haluaisivat näyttelyyn lisää, oli myös erikseen mainittu poliisiauto johon saisi mennä itse sisälle. Kuten arvata saattaa, aseita kohtaan osoitetaan aina kiinnostusta. Aseita on Poliisimuseossa esillä ainoastaan vitriineissä, eikä niihin ole mahdollista koskea, vaikka monet oppilaat olivat toivoneet museoon ammunntasimulaattoria. Ammunntasimulaattori johtaisi kuitenkin pahimmassa tapauksissa vääränlaisiin ajatuksiin poliisin aseenkäytöstä ja aseista ylipäätään. Yläkoululaisten vierailuissa on käsiteltävä myös aseita, mutta painotus on pidettävä siinä, että aseiden käyttö tapahtuu ainoastaan pahimmissa mahdollisimmissa tilanteissa, eikä kuulu poliisin arkipäiväiseen työhön.

Koulutusvideoiden osalta oppilaat antoivat sekä positiivista että negatiivista palautetta. Videoita tullaan jatkossakin esittämään Poliisimuseossa, mutta sillä ajatuksella, etteivät nekään tue jokaisen oppimista. Videoita ei olekaan järkevää käyttää jokaisen teeman ympärillä, ainakaan ainoana menetelmänä.

Opettaja oli kysynyt oppilailtaan myös, mitä sellaista he olivat oppineet, mitä eivät olleet entuudestaan poliisin työstä tienneet. Muutama vastaus koski poliisin historiaa. Ennen poliisilla käytössä olleet miekat, vanhat univormut sekä se, miten erilaista suomalaisen poliisin työ on ennen ollut, olivat herättäneet monissa nuorissa ihmetystä. Eräs oppilaista oli maininnut myös sen, että ei ollut tullut ajatelleeksi, että poliiseja on ollut Suomessa jo niin kauan aikaa. Mitä enemmän vuosia kuluu, sitä vieraammilta nuorista saattaa tuntua se historia, jonka me käsitämme lähimenneisyytenä. Poliisimuseon tavoite on muun muassa pitää näitä historian oleellisia ja yllättäviä tosiasioita ihmisten tietoisuudessa ja hyvä keino tavoitteen toteutumiseksi onkin välittää tietämystä tuleville sukupolville esimerkiksi yläkoululaisten museovierailujen yhteydessä.

Poliisin työstä kysyttäessä oppilaat kuvailivat sitä mielenkiintoiseksi, monipuoliseksi, vaikeaksi ja jopa vaaralliseksi. Vastausten perusteella saattoi huomata, että museo oli onnistu-

nut sisällöillään antamaan laajan kuvauksen poliisin ammatista ja saanut nuorissa kiinnostuksen heräämään. Tämän vuoksi onkin hyvä, että museovierailun osana on jatkossakin osio, jossa kerrotaan poliisin työstä ja poliisiksi hakeutumisesta. Yläkoululaiset alkavat jo pohtia tulevaisuuttaan ja ammattiaan ennen lukion kurssivalintoja. Poliisin työstä on kuitenkin pyrittävä luomaan realistinen kuva, ettei oppilaiden päällimmäisenä ajatuksena ole ainoastaan vauhti ja vaaralliset tilanteet.

Oppilaat toivoivat museoon enemmän interaktiivisuutta, simulaattoreita sekä videoita. Vastauksista huokui tarve päästä tekemään ja kokemaan itse, eikä lukemista palautteiden perusteella kaivattu lisää. Aikuiset tai muuten asiasta erityisen kiinnostuneet jaksavat omatoimisesti perehtyä teksteihin ja yksityiskohtiin, mutta suuri osa nuorista vaikuttaa kaipaavan konkreettista tekemistä ja toimintaa. Museon poliisipeli on hyvä esimerkki interaktiivisesta tekemisestä. Siinä oppilaat katselevat valkokankaalta näyteltyä poliisin työtehtävää. Kesken tilanteen kuva pysähtyy, ja oppilaan on valittava vaihtoehdoista kuinka toimisi tilanteessa. Päätökset on tehtävä nopeasti harkiten. Poliisipeli voi olla kierroksessa rasteista erillisenä osiona tai sen voi liittää aikataulun salliessa poliisin ammatista kertovaan rastiin. Tulevaisuuden suunnitelmana on kehittää poliisipelistä vielä nykyistä interaktiivisempi ja monipuolisempi.

Nuorten antama palaute on ensiarvoisen tärkeää, sillä työn on tarkoitus palvella nimenomaan heitä parhaalla mahdollisella tavalla. Heidän toiveitaan on kuunneltava jatkokehitystä tehtäessä ja palautteen kerääminen etenkin ensimmäisiltä vierailijaryhmiltä on tärkeää. Erityisen tärkeää palautteeseen reagoiminen on silloin, kun sen sisällöstä käy ilmi jonkun asian puuttuminen. Uskon, että nuorten kanssa yhteistyössä suunnitteleminen on tehokkaampaa kuin heidän mieltymystensä arvailu.

Minuun yhteydessä ollut opettaja otti esille myös sen, että Pohjois-Hervannan koulun oppilasta lähes 40% on ulkomaalaistaustaisia. Hän kertoi, että kieli ei ole monellekaan ongelma, joten esimerkiksi englanniksi tehtävänantoja ei ole käännetty. Mikäli vierailulla on heikomminkin Suomea osaava oppilas, uskon, että kääntäminen ja tehtäviin osallistuminen saadaan järjestettyä tapauskohtaisesti.

4. TEHTÄVÄPAKETTI

Valmis työni on tarkoitettu suuntaa antavaksi ja muokattavaksi. Museon näyttely elää, osa näyttelyn osioista on pysyviä ja osa vaihtuu ajoittain. Tehtäväpaketin runko perustuu näyttelyn pysyviin osiin ja on sovellettavissa laajemmin vaihtuvien näyttelyiden sisältöihin.

4.1 Valmiin työn esittely

Tehtäväpaketini ohjeistus koostuu kolmesta erillisestä osasta. Opettaja saa vierailuajan varatessaan sähköpostiinsa ennen vierailua ja vierailun jälkeen toteutettavia harjoituksia sekä tietoa ja ohjeita museovierailua varten. Opettajan on mahdollista tilata myös opastettu kierros tai antaa oppilaidensa kiertää museossa itsenäisesti. Opettaja päättää itse mitkä osiot hän tehtäväpaketista käyttää luokkansa kanssa. Ohjeissa kerrotaan pääpiirteittäin, minkälainen kierros tulee olemaan ja opettajaa suositellaan muodostamaan kuusi sopivaa ryhmää ennakoon.

Toisena osana ohjevihkoa on esimerkkejä vierailun aikana suoritettavista tehtävistä. Tarkoituksena on kiertää pienissä joukkueissa yhteensä kuusi tehtävärastia. Aikaa yhteen kokonaisuudessaan toteutettuun vierailukertaan menee reilu tunti ja kierroksen tehtävärastit on suunniteltu seuraavasti:

1) Poliisiajoneuvot

Poliisimuseoon on tarkoituksena saada poliisiauto vieraiden tutkittavaksi. Autossa saisi käydä sisällä tutustumassa ja istumassa. Museolle ollaan kehittämässä VR-laseilla toteutettavaa ”elämystä” poliisiautolla. Siinä kuljettajan tehtävänä olisi VR-lasit päässään havainnoida ajosimulaation aikana ympärillä tapahtuvia rikkeitä. Poliisiauton ympäristöön sijoitetaan tietoiskuja poliisiautoihin, niiden historiaan sekä ajamiseen liittyen, sekä mahdollisuus katsoa takaa-ajoa videolta.

2) Historia - Ennen ja nyt

Koska kyseessä on poliisin historiasta laajasti kertova museo, on myös historia huomioitu tehtäväpaketin suunnittelussa. Historiaa kohtaan oppilailla saattaa olla ennakkoluuloja tai vaikeuksia motivoitua. Tämä on pyritty ottamaan huomioon lähestymällä historiaa mahdollisimman kiinnostavalla tavalla ja nostamalla esille yllättäviä ja hauskoja faktoja ja vertaamalla niitä nykypäivään.

Historiaa havainnollistetaan usein aikajanojen avulla, mikä on tarkoitus myös tällä rastilla. Poliisin työhön liittyy monia konkreettisia ajan myötä kehittyneitä osa-alueita, kuten univormut, ajoneuvot ja voimankäyttövälineet. Tarkoituksena on tehdä historiarastille kuvakortteja eri osa-alueisiin liittyen. Tehtävän suorittaja pyrkii mallia katsomatta laittamaan kortit oikeaan järjestykseen, jonka jälkeen hän tarkistaa oikean vastauksen. Poliisin historian lisäksi rastilla voi perustellusti käyttää myös kuvia muista historian kannalta merkittävistä käännekohtista, joihin vertaamalla ajanjaksot hahmottuvat paremmin tehtävää suorittavalle. Aikajana-tehtäviä voi rastilla olla useampi erilainen, jotta kaikille riittää tekemistä. Lisäksi historiarastia varten on suunniteltu tietoisuuksia, joissa nostetaan esille merkittäviä ja yllättäviä faktoja, joiden tarkoitus on herättää nuorten kiinnostus. Mallikuvat kortteihin ovat peräisin Poliisimuseon verkkosivuilta ja kuvatiedostot korttien tekemiseen ovat saatavilla Poliisimuseolta.

3) Koulukiusaaminen

Perusopetuslain 29 §:ssä sanotaan oppilaalla olevan oikeus turvalliseen opiskelu-ympäristöön⁸¹. Koulukiusaamista esiintyy tästä huolimatta monissa peruskouluissa sillä tutkimusten mukaan jopa 6-10 % oppilaista joutuu toistuvan kiusaamisen kohteeksi Suomen kouluissa⁸². Nuoret eivät välttämättä hahmota sitä, että pitkälle edennyt kiusaaminen täyttää lähes huomaamatta rikoksen tunnusmerkistön. Esimerkiksi kunnianloukkaus, laiton uhkaus, lievä pahoinpitely tai pahoinpitely ovat rikoksia, joihin saattaa edetä pienestä kiusanteosta.⁸³ Edellä olevat sekä muita faktoja on esillä rastin yhteydessä olevissa tietoisuuksissa. Rastilla joukkueen on tarkoitus ottaa itsestään koulukiusaamista vastustava valokuva erilaista rekvisiittaa ja ryhmän luovuutta hyväksi käyttäen. Valokuva toteutetaan MyPose -laitteella ja kuvan voi halutessaan julkaista sosiaalisessa mediassa.

Poliisimuseo voi ilmoittaa palkitsevansa esimerkiksi kerran kuukaudessa parhaan kiusaamisen vastaisen valokuvan toteuttaneen joukkueen pienellä palkinnolla. Näin turhalta pelleilyltä tai kiusanteolta vältyttäisiin tämän kaltaisella rastilla. Palkintoja suunnittelimme museon kanssa yhteistyössä ja yhtenä mahdollisuutena oli esimerkiksi liput elokuvaan, joka olisi mahdollisesti monia riittävästi motivoiva palkinto. Tässä yhteydessä esiin nousi arpajaisiin ja kilpailuihin liittyvää lainsäädäntöä koskevat kysymykset, jotka on luonnollisesti otettava palkintoja ja kilpailun toteuttamista pohdittaessa huomioon.

⁸¹ Perusopetuslaki 29 §

⁸² www.mll.fi/kasvattajille/kiusaamisen-ehkaisyminen/mita-kiusaaminen-on/kiusaamisen-yleisyys/

⁸³ www.mll.fi/vanhempiennetti/tietokulma/koulukiusaaminen

4) Päähteet ja liikenne

Päihteitä, liikennettä ja niiden vaaroja käsittelevä rasti toteutetaan elokuvarastina. Elokuva saa herättää katsojissaan ahdistavia tunteita. Usein se tehoaa paremmin, kuin pelkkä aikuismainen valistus. Videolla nähdään vakavia tarinoita päihteiden ja liikennevälineiden takia sattuneista onnettomuuksista. Valitsin rastille neljä esimerkkielokuvaa, jotka ovat peräisin poliisin videomateriaaleista⁸⁴. Yhdellä videolla nähdään, kuinka nuorta rattijuoppoa pelastetaan kolariautosta⁸⁵. Toisella tutustutaan Jussiin, joka sai ilman kypärää polkupyörällä kaa-duttuaan vakavan aivovamman⁸⁶. Kolmas video ”Pienen pojan elämää”⁸⁷ on kuvaesitys, jossa teemana ovat alkoholin riskit. Neljäs vaihtoehto on video⁸⁸, jossa poliisi ajaa takaa kaupungin keskustassa riskialttiisti ajavaa kortitonta kuskia. Uskon, että videot herättävät nuorissa ajatuksia. Esityksiä voi vaihdella eri ryhmien vierailukerroilla.

Noin viisi minuuttia kestävän videon jälkeen oppilaat saavat nimettömästi kirjoittaa videosta heränneitä ajatuksia ylös ja näihin ajatuksiin opettaja voi halutessaan palata vierailun jälkeen luokkansa kanssa. Tämän rastin tietoisuus painottuvat nimenomaan päihteidenkäyttöön ja sen riskeihin, sekä nuorten liikennekäyttämiseen vaaroineen. Tietoisuuden lisäksi rastilla saa tulevaisuudessa mahdollisesti ”kurkistaa” päihtyneiden säilytystiloihin laittamalla päähän VR-lasit.

5) Aseet ja voimankäyttö

Aseet kiinnostavat museon henkilökunnan mukaan lähes aina nuoria museovieraita. Ammuntasimulaattoria on toivottu useampaan otteeseen, mutta tätä toivetta ei ole tarkoitus toteuttaa. Aseen käyttö ei saa jäädä päällimmäiseksi ajatukseksi poliisin työstä, vaan rastilla olisi hyvä korostaa lievimmän haitan periaatetta ja muuta todellista voimankäyttöön liittyvää tietoa. Aseita ja muita voimankäyttövälineitä saa katsella vain vitriinin lasien läpi, mutta esimerkiksi kilven painoa pääsee jokainen itse kokeilemaan. Poliisikoulutuksen ampumarajoittelu saattaa myös kiinnostaa nuoria, joten esimerkiksi ampumarataharjoittelua esittelevä videomateriaali sopisi rastille hyvin. Tietoisuus tämän rastin yhteydessä käsittelevät voimankäyttöä ja sen lainsäädäntöä. Tarkoitus on, että tietoisuuden päällimmäisenä viestinä on poliisin periaate toimia ”neuvoin, kehotuksin ja käskyin”, ilman voimakeinoja. Rastille

⁸⁴ Kilpi & Wetzell

⁸⁵ Kilpi & Wetzell

⁸⁶ Kilpi & Wetzell

⁸⁷ Wetzell 2012

⁸⁸ Kilpi & Wetzell

sopisi myös videomateriaalia voimankäyttöön liittyen. Voimankäyttörastilla voisi olla esillä erilaisia suojavarusteita tai kuvia niistä. Suojavarusteet voisivat olla eri aikakausilta, jolloin niiden kehitys nykyisen kaltaisiksi olisi helppo hahmottaa. Aseita ja voimankäyttöä käsittelevää rastia toteutettaessa on oltava erityisen varovainen vääränlaisten mielikuvien syntymisen kanssa. Jokaisessa mahdollisessa vaiheessa on hyvä korostaa sitä, että poliisilla on oikeus ainoastaan tarpeellisten voimakeinojen käyttämiseen⁸⁹ ja että poliisi pyrkii aina ensisijaisesti välttämään voimankäyttötilanteet. Rastilla on myös hyvä ilmaista se, että liiallista voimaa käyttänyt poliisi tekee aina virkavirheen, josta seuraa rangaistus⁹⁰.

6) Poliisikoulutus ja poliisin ammatti

Yläkouluikäisten katseet siirtyvät jo ammatinvalintoja ja tulevaisuuden koulutusta kohti. Siksi osana kierrosta on lyhyt esittely poliisikoulutukseen hakeutumisesta ja pääsykokeista sekä nykypäivän poliisityöstä. Rastilla pääsee testaamaan oman leuanvetotasonsa sekä tutustumaan pääsykoevaatimuksiin. Tulevaisuudessa rastilla voisi olla leuanvetotangon ohella myös naisten pääsykokeissa käytettävä ylätalja-laite. Lisäksi rastilla on tietoisuuksia poliisikoulutukseen ja poliisin ammattiin liittyen sekä valokuvia opetustilanteista. Mahdollisuuksien mukaan rastilla saisi kokeilla aiemmin pääsykokeeseen kuulunutta raskaan nuken raahaamista. Nukke oli esillä museossa ”Voimaa & Vaativia tilanteita” -näyttelyssä. Tuolloin nuoret museovieraat käsitelivät sitä sääntöjen vastaisesti, jonka seurauksena nukke hajosi, eikä ole sittemmin ollut osana näyttelyä. Nukke olisi mielestäni hyvä osa rastia, ja varmasti monien mielestä kiinnostavaa kokeiltavaa, mutta säännöistä olisi ilmoitettava erityisen tarkasti. Poliisin ammattia käsittelevälle rastille voi aikataulun puitteissa liittää myös poliisipelin kokeilemisen.

Poliisimuseon mukaan koululaisten vierailut kestävät keskimäärin yhden tunnin. Mikäli vierailijaryhmä haluaa tutustua jokaiseen rastiin, on aika varsin lyhyt, sillä yhdelle rastille aikaa jää alle kymmenen minuuttia. Ylimääräistä aikaa ei ole viisasta jättää, jotta kukaan ei ehdi kyllästyä. Turha kiire ja tehtävien kesken jääminen koetaan myös usein turhauttavana. Vierailun lyhyt kesto riippuu usein luokkien aikataulusta. Museo voi suositella opettajille pidemmän ajan varaamista ja kierrosta voi muokata vierailevan ryhmän mukaan. Opettaja saa rastien teemat tietoonsa etukäteen. Ajansäästösyistä opettaja voi pyytää osan rasteista pois jättämisestä.

⁸⁹ Poliisilaki 2:17§

⁹⁰ Rikoslaki 4:6§

Mikäli rastit halutaan kiertää ennalta määrättyssä järjestyksessä, voi rastilta toiselle tulevaisuudessa edetä esimerkiksi QR-koodeista löytyvien vihjeiden johdattamana. Mahdollisista QR-koodeista tulee kertoa oppilaille etukäteen, jotta jokainen voi halutessaan ladata älypuhelimensa ohjelman niiden skannaamista varten. Museolle olisi hyvä hankkia lainattava tabletti ryhmälle, jolla ei ole käytettävissä älypuhelinia. Osalla rasteista aikaa kuluu mahdollisesti vähemmän kuin toisilla. Siksi rasteja voi halutessaan kiertää myös vapaasti valittavassa järjestyksessä. Kierros on käyty läpi, kun ryhmä on tutustunut jokaiseen rastiin.

Kun jokainen ryhmä on käynyt läpi kaikki rastit, on vuorossa tietokilpailu, josta oppilaille on kerrottu jo ennen kierroksen alkamista. Tietovisa on luotu Kahoot –sovellusta käyttäen ja siinä pelataan joukkueittain. Sovellus toimii siten, että kysymykset heijastetaan valkokankaalle ja jokainen joukkue vastaa kysymyksiin älypuhelimillaan tai tableteillaan. Kahoot on internetissä toimiva ilmainen opetus- ja viihdepelejä, jonka tarkoitus on omien sanojensa mukaan tehdä oppimisesta mahtavaa. Olen luonut Poliisimuseolle oman käyttäjätilin Kahoot –palveluun sekä valmistellut kuvineen kierrokseen liittyvän tietokilpailun. Kysymyksiä on tulevaisuudessa helppo muokata vaihtuvien näyttelyiden sekä uusiutuvan tiedon mukaan. Ohjevihossa Kahoot –sovelluksen toiminta on selitetty yksityiskohtaisemmin. Vastausaikaa ja kysymyksiä on mahdollista muokata. Kysymykset ovat eri tasoisia ja vastausvaihtoehtojen määrä vaihtelee. Jokaisen kysymyksen yhteydessä on Poliisimuseon arkistoista löytyneitä kuvia ulkoasua elävöittämässä. Tarkoitus on, että kysymykset eivät ole liian vaikeita, vaan peliin on nostettu näyttelyssä selkeästi esille tulleita aiheita. Tavoitteena on leikkimielinen, noin viisi minuuttia kestävä kilpailu, jonka voittajajoukkue palkitaan pienellä palkinnolla.

4.2 Ulkoasu

Poliisimuseolle on määritelty visuaalinen ilme, jonka mukaan sisällöt ja materiaalit toteutetaan. Museon ilmeestä vastaa tehtävään nimetty henkilö ja hänellä on viime kädessä päättävältä tehtäväpaketin toteuttamiseen liittyvästä visuaalisesta toteutuksesta. Olen visuaaliseen ohjeistukseen tutustuttuani ottanut siitä viitteitä ohjevihkoni ulkoiseen toteutukseen, opettajan materiaaliin sekä tietoisuuksiin. Värimaailmat ja logojen käyttö ovat kuitenkin vain esimerkkejä, joiden pohjalta Poliisimuseo voi muokata lopulliset versiot omia visioitaan vastaaviksi. Ajatukseni on, että Poliisimuseon tunnelma välittyy opettajalle jo materiaaleista ja että kierroksen varrelle sijoitellut tietoisuudet sulautuvat museon muuhun ilmeeseen tyylikkäästi. Myös rastien rekvisiitan, kuten historia-aiheisen aikajanatehtävän toteutuksen olisi hyvä vastata museon muuta sisustusta, jotta rastit eivät jää irralliseksi ympäristöstään. Visuaaliseen ilmeeseen vaikuttaa tehtävien lopullinen toteutustapa sekä niiden kehittyminen ja muuttuminen jatkossa. Itse pidän yksinkertaisuutta ja Poliisimuseon muuhun ilmeeseen sopeutumista tärkeänä, jotta kierroksesta syntyisi mahdollisimman yhtenäinen kokonaisuus.

4.3 Kustannukset

Tehtäväpaketin ohjevihon suunnittelu ei tuonut Poliisimuseolle kustannuksia ja tehtäväpaketti tulee olemaan vierailijoille ilmainen. Museolle koituvia kuluja ovat tehtävärasteille tarvittavat rekvisiitat, kuten MyPose –rastin materiaalit sekä historiakorttien teettäminen. Ajosimulaattorin toteuttaminen kokonaisuudessaan edellyttää investointeja, kuten myös varatablettien sekä VR-lasien hankkiminen. Lisäksi mahdolliset MyPose –palkinnot, sekä tietovisan pienet palkinnot tuovat lisäkuluja. Pienempiä kuluja saattavat aiheuttaa esimerkiksi tietoiskujen painattaminen ja ulkoasun suunnittelun tilaaminen ulkopuoliselta tekijältä esimerkiksi mainosten tai tietoiskujen tekemiseen. Jatkokehitystä ajatellen kustannusarviot saattavat vaihdella ja myös kehittämistä saatetaan joutua tulevaisuudessa ohjaamaan museon budjetin mukaan.

5. TYÖN ARVIOINTIA

5.1 Poliisimuseon palaute

Kävimme työtäni yhdessä läpi Poliisimuseon henkilökunnan kanssa. Yhdyshenkilöni museolla vaikutti lopputulokseen tyytyväiseltä ja sanoi sen vastaavan heidän ajatuksiaan. Hänen sanojensa mukaan olin saanut hyvin siirrettyä yhteisten tapaamistemme sisällöt paperille ja osaksi tehtäväpakettia. Käsitykseni Poliisimuseosta oppimisympäristönä vastasi museon näkemyksiä, eikä merkittäviä korjauksia museon henkilökunnan mielestä ollut tarpeen tehdä. Tehtäväpaketin joustavaa suunnittelua museolla pidettiin hyvänä ominaisuutena. Muutoksia tapahtuu jatkuvasti ja tehtäväpaketissa on hyvä olla niille tilaa. Teoriaosuus oli museon henkilökunnan mukaan riittävän laaja ja tehtäväpakettia tukeva.

Ehdimme pitää useita tapaamisia työn eri vaiheissa. Pidimme tätä erittäin hyvänä asiana. Näin ideoita saatiin tasaisesti vaihdettua ja työn linjaukset pysyivät yhtenevinä. Lisäksi totesimme, että vaikka tehtäväpakettia ei tässä vaiheessa saadakaan heti käyttöön, on siinä monia osia, joita voi hyödyntää vaikka heti. Tietoiskujen asetteleminen paikoilleen, My-Pose-valokuvauskilpailun käynnistäminen ja historiarastin toteuttaminen ovat esimerkkejä näistä mahdollisuuksista.

Ajatuksemme kehittämismahdollisuuksista ja tulevaisuudennäkymistä vastasivat toisiaan ja palautetapaamisessa kehittämisideoita tuli vielä lisää. Yhteenvetona palautekeskustelusta voisi todeta, että olimme puolin ja toisin tyytyväisiä lopputulokseen. Jäämme mielenkiinnolla seuraamaan, mihin suuntaan tehtäväpaketti lähitulevaisuudessa tulee kehittymään ja miten se saadaan lopulta toimimaan käytännössä.

5.2 Oma arvio

Alkuperäinen tavoitteeni oli saada aikaiseksi tarkempi ja selkeämmin strukturoitu tehtäväpaketti. Tähän tavoitteeseen en kuitenkaan työn edetessä päässyt, sillä museon sisällöt muuttuivat hieman työn suunnittelun jo alettua. Muokkasin tavoitteitani työtä tehdessäni siten, että pyrin mahdollisimman pitkälle vietyyn suunnitelmaan, joka on helposti muokattavissa museon näyttelyiden eläessä. Painotin myös enemmän alueita, jotka tulevat museon tietojen mukaan pysymään uudistusten keskellä ennallaan. Tällöin suuria muutoksia ei tarvitsisi tehdä näyttelyiden vaihtuessa.

Teoriaosuuden etsiminen työhöni oli kiinnostavaa ja opettavaista. Sain huomata, että rajamista oli tehtävä paljon, jotta aihe ei lähtisi rönsyilemään. Lähdemateriaalia oli riittävästi saatavilla ja tavoitteeni oli saada lähteitä eri vuosilta ja erilaisilta tekijöiltä.

Oppimisen osalta tavoitteenani oli ottaa huomioon mahdollisimman laajasti erilaiset tavat oppia uutta. Selvitin useista lähteistä oppimiseen ja keskittymiskykyyn oleellisesti liittyviä seikkoja ja suunnittelin niiden valossa mahdollisimman erilaisia tehtävärasteja. Rastit koostuvat katselemisesta, kuuntelemisesta, tekemisestä ja päättelemisestä. MyPose –rastilla oppilaat pääsevät heittäytymään luovaksi ja poliisikoulutuksesta kertovalla rastilla testaamaan fyysistä voimaansa. Tietokilpailussa punnitaan muistia ja ryhmätyötaitoja. Toivon, että edellä mainituista jokainen oppija löytäisi mielekkäitä toimintatapoja ja optimaalisimmassa tilanteessa ryhmän kaikki jäsenet tuntisivat onnistuneensa jossain ja olleensa tärkeä osa ryhmäänsä.

Opetussuunnitelma näkyy työssäni lähinnä opettajan materiaaleissa. Ennen ja jälkeen vierailun tarkoitettuihin materiaaleihin otin enemmän opetuksellista sisältöä, jolloin vierailusta jäi enemmän aikaa konkreettiselle tekemiselle. Yhteiskuntaan ja sen jäsenenä toimimiseen liittyvät aihesisällöt löytyvät opetussuunnitelmasta ja opettajat sivuavat aiheita tunneillaan. Toivon, että museovierailu oheismateriaaleineen palvelisi myös opettajan työtä hänen sisällyttäessään museovierailua opetussuunnitelman mukaiseen opintokokonaisuuteen.

Poliisin ennalta estävällä toiminnalla on paljon painoarvoa opettajan oheismateriaaleissa. Tämän tarkoituksena on herättää keskustelua vierailusta, poliisista ja yhteiskunnasta laajemmin. Ennalta estävänä työnä näen esimerkiksi alkoholista ja päihteistä kertovan lyhyen videon, joka yhdellä rasteista näytetään. Pyrin saamaan nuoret käymään läpi ikäviäkin asioita, jotta todellisilta tapauksilta välttyttäisiin. Mikäli vierailun jälkeen oppilaille jää positiivinen mielikuva Suomen poliisista, on tärkeää ennalta estävää työtä mielestäni jo tehty. Ennalta estävä työ ja kasvatuksellinen näkökulma on tarkoitus pitää poliisin historiaa ja ammattia esittelevän museon tärkeänä sivutuotteena.

On valitettavaa, että en itse pääse seuraamaan tehtäväpaketin kokeilemista käytännössä. Olisi ollut kiinnostavaa arvioida omaa työtänsä, kun sen hyvät puolet ja mahdolliset ongelmat olisi voinut nähdä käytännössä. Nyt on arvioitava vaan työn tekemistä ja yritettävä tehdä hypoteeseja tehtäväpaketin toimivuudesta.

Suurin mieleeni noussut mahdollinen ongelma on ajan käytön rajoitteet. Mikäli vierailulla on mahdollista olla vain yksi tunti, jää jokaiselle rastille noin 10 minuuttia aikaa. Ilman rastien konkreettista kokeilemistä on hyvin haastavaa arvioida riittääkö aika vai jääkö sitä yli. Museon kanssa keskustelimme ajan käyttöön liittyvistä ongelmista. Totesimme, että opettajille voi suositella hieman pidemmän ajan varaamista mikäli se on mahdollista. Loppujen lopuksi vain kokeilemalla on mahdollista saada selville, miten paljon rasteilla kuluu aikaa. Todellinen aikataulu hahmottuu, kun tehtäväpakettia on testattu käytännössä. Oppilaiden ja opettajien kokemukset ja heiltä saatu palaute tulee todennäköisesti vielä muokkaamaan kierrosta ja tehtäväpakettia.

6. KEHITTÄMISMAHDOLLISUUKSIA

Työni on tarkoitus olla mahdollisimman monilta osin kehitettävissä pidemmälle. Rasteja suunnitellessani pohjatietonani olivat museon nykyiset puitteet sekä osittain myös tulevaisuudennäkymät ja –suunnitelmat. Ideoimme museon henkilökunnan kanssa yhdessä mahdollisia tulevaisuudenkuvia.

Ajamista ja poliisiautoja käsittelevälle rastille saadaan tulevaisuudessa VR-laseilla toteutettava tehtävä, jossa suorittajan tarkoituksena on havaita ympärillään tapahtuvia ajovirheitä. Jatkokehityksenä tehtävään saisi vielä yhdistettyä katseenseurantalaitteistoa, jolloin suorittaja voisi itse jälkeinpäin nähdä, mihin asioihin hän on missäkin järjestyksessä kiinnittänyt huomiota. VR-lasien avulla vierailijat saisivat realistisen ”vierailukokemuksen” esimerkiksi putkaan tai Poliisiammattikorkeakouluun. Vielä ei voi edes arvailla, kuinka pitkälle VR-tekniikka tulee lähitulevaisuudessa kehittymään. Myös poliisipelin soveltaminen edelleen interaktiivisemmaksi on suunnitteilla. Uskon että myös virtuaalitodellisuustekniikalle on paikkansa poliisipelin kehittämisessä.

Tietotekniikan kehittyminen voisi näkyä myös QR-koodien hyödyntämisessä. Niiden avulla voisi edetä rastilta toiselle tai ne voisivat sisältää teemaan liittyvää videomateriaalia. Tulevaisuudessa QR-kooditekniikkaa tai muita tietoteknisiä keinoja on mahdollista hyödyntää laajemminkin. Nuoret oppivat uudet välineet nopeasti.

Museolle on suunnitteilla oma alueensa toiminnalle ja fyysiselle tekemiselle. Poliisikoulutuksesta ja poliisin ammatista kertova rasti on tarkoitus sijoittaa kyseiselle alueelle, jotta siellä on mahdollisuus kokeilla fyysistä voimaa vaativia tehtäviä, kuten leuanvetoa ja nukan raahaamista. Tulevaisuudessa esimerkiksi yksinkertaisen ylätaljan hankkiminen voisi tulla kysymykseen.

Päihteet ja liikenne –rastin opetusvideo on myös hyvä vaihtaa teemaltaan erilaiseen silloin tällöin. Videot nykyaikaistuvat nopeasti, eikä ole tarkoituksenmukaista esittää nuorten silmissä vanhanaikaisia videoita, vaan videoita, joihin on helppo samaistua. Historialliset videot ovat toki oma lukunsa. Riittävän vanhoilla videopätkillä on usein yhtä lailla annettavaa kuin lähimenneisyydessä kuvatuilla. Samaan videoon ei aina myöskään ole tarkoitus saada sisältöjä sekä liikenteen että päihteiden vaaroista, vaan videot voivat vaihdellen käsitellä vain jompaakumpaa niistä. Videohuoneen ympäristössä olevissa tietoisuuksissa käsitellään kumpaankin liittyviä riskitekijöitä. Päihteitä koskevalle rastille suunnittelimme myöskin VR-lasein toteutettavaa ”putkavierailua”, jonka tarkoituksena olisi näyttää nuorille karua kuvaa päihtyneiden säilytystiloista, ikään kuin varoittavana esimerkkinä.

Ideoimme museon henkilökunnan kanssa mahdollisuutta toteuttaa tulevaisuudessa yhteinen suunnitteluprojekti nuorten kanssa. Idea oli tullut eräältä toiselta museolta ja sen tarkoituk-

senä olisi ottaa asiakaskunta, eli nimenomaan nuoret, mukaan suunnittelemaan sisältöjä. Tavoitteena on näin saada nuoria kiinnostumaan tehtävistä parhaalla mahdollisella tavalla. Yhdessä suunnitteleminen olisi parhaimmillaan kaikkia osapuolia viihdyttävää yhteistä pajatoimintaa.

Poliisimuseon seuraava näyttely tulee olemaan nimeltään ”Järjestys romahtaa 1917 – Kun viha muuttui hyveeksi ja kosto ansioksi”. Näyttelyssä käsitellään aikaa, jolloin Suomen kansalta puuttui yhteinen näkemys siitä, kenellä on oikeus pitää yhteiskuntajärjestystä yllä. Näyttelyssä perehdytään ongelmiin joita epäselvyyksistä syntyi ja miten ne näkyivät kansalaisten elämässä.⁹¹ Kyseiseen näyttelyyn liittyen museolle on tulossa draaman keinoihin nojaavaa ohjelmaa nuoriakin vieraita ajatellen. Vaikka tätä osuutta ei ole suoranaisesti sijoitettu tehtäväpaketin suunnitelmaan, on sen ja tehtäväpaketin yhdistäminen täysin mahdollista. Tämä on hyvä esimerkki erikoisnäyttelyiden sisältöjen erilaisuudesta ja niiden yhdistämisestä yläkoululaisten museovierailuihin. Erikoisnäyttelyiden teeman mukaiset sisällöt ovat tärkeä osa museon toimintaa, joten niille on oltava riittävästi tilaa myös tehtäväpaketissa.

Tässä vaiheessa kehittämistyötä olen tavoitellut tehtäväpaketin mahdollisimman selkeää runkoa, sillä tulevien näyttelyiden sisältö ei ole tiedossa. Kun museon välineistö ja näyttelyt vakiintuvat, saattaa joku saada opinnäytetyöni jatkokehittämisestä itsellensä hyvän aiheen. Työni on julkaisemisen jälkeen kokonaisuudessaan Poliisimuseon käytössä, ja toivon että tehtäväpakettia testanneilta luokilta saadaan kerättyä palautetta ohjaamaan kehittämistä. Tehtäväpaketin hiouduttua testattavaan muotoon, on konkreettinen kehityskohde myös tehtäväpaketin teemaan sopiva mainonta.

⁹¹ www.poliisimuseo.fi

7. LÄHTEET

7.1 Painetut lähteet

Alitolppa-Niitamo, Anne (1993) *”Kun kulttuurit kohtaavat”*. Keuruu. Otava.

Haapasalo, Jaana (2008) *”Kriminaalipsykologia”*. Jyväskylä. PS-Kustannus.

Kupias, Päivi (2001) *”Oppia opetusmenetelmistä”*. Helsinki. Educa-Instituutti.

Ladonlahti, Tarja & Naukkarinen, Aimo & Vehmas, Simo (2003) *”Poikkeava vai erityinen – erityispedagogiikan monet ulottuvuudet”*. Jyväskylä. PS-kustannus.

Leino, Anna-Liisa & Leino, Jarkko (1990). Jyväskylä. Gummerus.

Metsäpelto, Riitta-Leena & Feldt, Taru (2010) *”Meitä on moneksi – Persoonallisuuden psykologiset piirteet”*. Jyväskylä. PS-Kustannus.

Ojasalo, Katri & Moilanen, Teemu & Ritalahti, Jarmo (2009) *”Kehittämistyön menetelmät – Uudenlaista osaamista liiketoimintaan”*. Helsinki. SanomaPro.

Perusopetuslaki, 628/1998

Poliisilaki, 872/2011

Poliisihallitus (2016) *”Ennalta estävä toiminta Sisä-Suomen poliisilaitoksessa”*. Poliisihallituksen ohje.

Puolimatka, Tapio (1999) *”Kasvatuksen mahdollisuudet ja rajat”*. Tampere. Tammer-Paino.

Rauste-Von Wright, Marjaliisa & Von Wright, Johan & Soini, Tiina (2003) *”Oppiminen ja koulutus”*. Helsinki. WSOY.

Repo-Kaarento, Saara (2007) *”Innostu ryhmästä”*. Vantaa. Kansanvalistusseura. Dark Oy.

Rikoslaki (19.12.1889/39) Luku 23, Liikennerikoksista (30.4.1999/545)

Salonen, Kari (2013) ”*Näkökulmia tutkimukselliseen ja toiminnalliseen opinnäytetyöhön – Opas opettajille, opiskelijoille ja TKI-henkilöstölle*”. Turku. Turun ammattikorkeakoulu.

Toikko, Timo & Rantanen, Teemu (2009) ”*Tutkimuksellinen kehittämistoiminta – Näkökulmia kehittämisprosessiin, osallistamiseen ja tiedontuotantoon*”. Tampere. Tampereen yliopisto.

Valtioneuvoston asetus, 422/2012

7.2 Digitaaliset lähteet

Carlson, Synnove (2013) ”*Oppimisen biologiaa ja kemiaa*”. Studia Generalia –luentosarja. Luettu 12.2.2017.

”*Uusi oppiminen*”, Eduskunnan tulevaisuusvaliokunnan julkaisu 8/2013 Luettu 15.3.2017.

Erkko, Anna-Maija (2006) ”*Nuorten elämänhallinta ja mielen hyvinvointi*”. Luettu 15.3.2017.

www.mielenterveysseura.fi Luettu 15.2.2017.

www.getcahoot.fi/how-it-works Luettu 18.3.2017.

www.hervanta.fi, Tilastoja ja tutkimusta, lähteenä Tampereen kaupungin tilastot. Luettu 15.3.2017.

Ilmonen, Maija & Kauppinen, Päivi (2015) ”*Minäkuva-peli – Minäkuvan vahvistukseksi kehitelty toiminnallinen työväline*”. Metropolia-ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö. Luettu 15.3.2017.

Laitila, Paula (2015) ”*Pieniä tekoja – suuria merkityksiä*”. Poliisiammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö. Luettu 18.3.2017.

Laitinen, Kari & Jukarainen, Pirjo & Boberg, Henrik (2016) ”*Maahanmuutto & turvallisuus – arvioita nykytilasta ja tulevaisuudesta*”. Luettu 18.3.2017.

Liikenneturva, Tilastokatsaus 15.2.2017, Nuorten henkilövahingot tieliikenteessä. Luettu 20.3.2017.

Mannerheimin lastensuojeluliiton internetsivut, www.mll.fi Luettu 14.3.2017.

www.mll.fi/vanhempiennetti/tietokulma/koulukiusaaminen Luettu 14.3.2017.

www.mll.fi/kasvattajille/kiusaamisen-ehkaiseminen/mita-kiusaaminen-on/kiusaamisen-yleisyys/ Luettu 14.3.2017.

Nikkola, Tiina & Löppönen, Pekka (2014) ”Oivalluksia ryhmästä – pintaa syvemmälle koulun ryhmäilmiöihin”. Opinkirjo. 15.3.2017.

www.oph.fi, Säädökset ja ohjeet, Menetelmiä ja työvälineitä, SWOT-analyysi. Luettu 20.3.2017.

www.oppimisvaikeus.fi, Perustietoa oppimisvaikeuksista. Luettu 15.3.2017.

Osterwalder, Alexander & Pigneur, Yves (2010) ”*Business Model Generation: A Handbook for Visionaries, Game changers and Challengers*” 20.3.2017.

Suomen poliisiasiain liiton tiedote 19.3.2012: ”*Rikosten ennalta estämiseen ei ole rahaa*” Luettu: 27.3.2017.

SM/Poliisiosasto, valistusvideot, Eero Wetzell & Marko Kilpi: ”Elämää täysillä – Maria”, ”Matkalla”, ”Rape”

SM/Poliisiosasto, valistusvideot, Eero Wetzell: ”Pienen pojan elämää”

Tilastokeskus, liikennetaulukko 2, Tieliikenneonnettomuuksissa kuolleet, loukkaantuneet ja vakavasti loukkaantuneet tienkäyttäjryhmittäin vuonna 2015. Luettu 20.3.2017.

Poliisin ennalta estävän toiminnan strategia. Luettu 18.3.2017.

www.poliisimuseo.fi Luettu 15.2.2017.

Portti vapauteen – Palvelu rikosseuraamusasiakkaille ja heidän läheisilleen, www.porttivapauteen.fi Luettu 20.3.2017.

www.porttivapauteen.fi, Venla Salmi 2015. Luettu 20.3.2017.

8. LIITTEET

1. Ohje yläkoululaisryhmien museovierailujen toteuttamiseksi

**OHJE YLÄKOULULAISRYHMIEN MUSEOVIERAILUJEN
TOTEUTTAMISEKSI**

Venla Haapanen
Poliisiammattikorkeakoulu

2017

SISÄLLYS

1. Johdanto	s. 2
2. Tehtäväpaketin rakenne	s. 3
3. Opettajan materiaali	s. 5
4. Tehtävärastit	s. 10
5. Tietoiskut	s. 20
6. Kahoot –tietokilpailu	s. 23

1. JOHDANTO

Tämän opinnäytetyönä toteutetun ohjevihon tarkoituksena on esitellä ideoita yläkoululaisryhmien museovierailujen toteuttamiseksi. Ohjetta laatiessa on pyritty huomioimaan ryhmien ikä ja kehitystaso, sekä mahdolliset mielenkiinnon kohteet. Ohjeistus on suuntaa antava, joten sitä on helppo muokata museon näyttelyiden mukaiseksi. Materiaali on tiedostomuotoisena kaikilta osin Poliisimuseon käytettävissä ja muokattavissa.

Tärkeintä on, että Poliisimuseossa vieraileville yläkoululaisryhmille saadaan kehitettyä kiinnostava tapa tutustua museon antiin. Kehitysmahdollisuuksia on lukemattomia. Teknologian kehittyessä mahdollisuudet moninkertaistuvat ja on tärkeää olla uusille ideoille ja asiakaspalautteelle avoin. Palautetta keräämällä ja jatkokehittämällä yläkoululaisten tehtäväpaketti tulee hioutumaan parhaaseen mahdolliseen muotoonsa.

Toiveeni on, että laatimani ohje palvelee sekä Poliisimuseota että vierailevia koululaisryhmiä opettajineen!

Venla Haapanen

Poliisiopiskelija

2017

2. TEHTÄVÄPAKETIN RAKENNE

Tehtäväpaketti koostuu ennen vierailua opettajan johdolla tehtävistä ennakkotehtävistä, Poliisimuseolla suoritettavista ryhmätehtävistä ja tietokilpailusta sekä vierailun käytävistä keskusteluista.

Ennakkotehtävät jaetaan ryhmien opettajille ennen museovierailua ja ne on tarkoitettu toteutettavaksi opettajan johdolla koulussa. Opettajien materiaalissa on tukikysymyksiä ennen ja jälkeen museovierailun käytävien keskustelujen tueksi sekä tietoa museokäynnin sisällöstä. Opettajan materiaali on koottu poliisin ennalta estävän toiminnan tavoitteita mukaillen. Siinä painotetaan yhteiskunnan osana elämistä sekä nuorten suhtautumista poliisin toimintaan ja rikollisuuteen.

Museokäynnin aikana oppilasryhmät käyvät kuudella eri teemoja käsittelevällä tehtävärastilla. Rastit on suunniteltu seuraavien teemojen ympärille:

- 1) Poliisiajoneuvot**
- 2) Historia**
- 3) Koulukiusaaminen**
- 4) Päihteet ja liikenne**
- 5) Aseet ja voimankäyttö**
- 6) Poliisikoulutus ja poliisin ammatti**

Tehtävärasteilla teemoja käsitellään eri menetelmillä, jotta jokainen ryhmän jäsen pääsisi osallistumaan omien vahvuuksiensa mukaan. Rastien sisällöt on kuvattu tarkemmin myöhemmin tässä ohjevihossa. Tehtävien lisäksi rastien ympäristöön on sijoitettu tietoisukuja, joiden ehdotettuja sisältöjä on myös esitelty tässä ohjeistuksessa.

Rastien kiertämisen jälkeen ryhmät kilpailevat toisiaan vastaan leikkimielisessä Kahoot –sovelluksella toteutetussa tietokilpailussa. Tietokilpailun kysymykset liittyvät rasteilla olleisiin tietoisuuksiin. Kahoot –sovelluksen toimintaohjeet ja kysymykset esitellään omassa luvussaan.

Museovierailun jälkeen opettaja voi annetun materiaalin pohjalta käydä luokkansa kanssa läpi vierailulla heränneitä ajatuksia. Opettajan materiaali kokonaisuudessaan on esitelty seuraavassa luvussa.

3. OPETTAJAN MATERIAALI

Poliisin toiminta herättää monenlaista keskustelua yläkouluikäisten keskuudessa. Museovierailu on hyvä saada tukemaan tätä keskustelua. Ennen vierailua luokan opettajalle lähetetään ohjeistus sekä museovierailua ennen että jälkeen toteutettavista tehtävistä. Näin Poliisimuseossa vierailu liittyy mahdollisimman hyvin yläkoulun opetussuunnitelmaan.

Opettajan johdolla luokka on jo ennen vierailua keskustellut poliisin ammatista. Opilaat saavat itse tuoda omia ajatuksiaan esille ja opettaja voi halutessaan ohjailla keskustelua annetun materiaalin pohjalta. Näin luokka on virittynyt teemaan jo ennen vierailua.

Opettajille tarkoitetun materiaalin taustalla on ajatus poliisin ennalta estävän toiminnan toteutumisesta opetuksen ohessa. Poliisin resurssit toimia nuorten kanssa ovat rajalliset ja peruskoulun opetussuunnitelmaan kuuluu yhteiskunnan jäseneksi kasvattaminen. Poliisimuseovierailun yhteyteen voisi liittää materiaalia, jonka avulla opettaja voi keskustella luokkansa kanssa yhteiskunnallisista asioista. Keskusteleminen virkavallan toiminnasta, nuorten vastuusta yhteiskunnan jäsenenä sekä rikollisten tekojen tai rikosten seurauksista palvelisi ennalta estävää toimintaa hyvin.

Opettajan materiaalissa on keskusteluaiheiden lisäksi tietoa tulevasta vierailusta sekä ohjeistus ryhmiin jakamisesta. Näin luokan opettajalla on käsitys tulevan vierailun sisällöstä ja hän pystyy tarvittaessa myös pyytämään sen muokkaamista oman luokkansa tarpeita vastaavaksi. Seuraavalla sivulla on esiteltynä opettajan materiaalin sisältö.

MUSEOVIERAILU, LUOKAT 7.-9.

Opettajan materiaali

Tervetuloa vierailulle Poliisimuseoon!

Tämän materiaali sisältää ohjeita tulevaa vierailuunne varten sekä ennen vierailua ja sen jälkeen toteutettavia keskustelutehtäviä. Vierailu on suunniteltu kolmiosaiseksi ja voitte hyödyntää osat aikatauluunne sopivalla tavalla. Suositus on toteuttaa kaikki kolme osaa, jolloin luokka saa vierailukerrasta eniten irti.

Ennen vierailua luokkaa voi viritellä aiheeseen käymällä esimerkiksi ryhmissä läpi seuraavia tehtäviä:

1. Mitä ajatuksia seuraavat väitteet herättävät?
 - a. Poliisiautolla saa aina ajaa aina niin lujaa kun haluaa.
 - b. Poliisi kohtelee ulkomaalaistaustaisia eri tavalla.
 - c. Poliisikoulun pääsykokeissa pitää juosta Cooperin testi.
 - d. Poliisin työtä voi tehdä vain yli 170 cm pitkät henkilöt.
 - e. Alle 15-vuotias ei ole rikosoikeudellisesti vastuussa, mutta hän joutuu silti maksamaan teoistaan seuranneet vahingot.
 - f. Suomessa on aina ollut naispoliiseja.
 - g. Suomessa poliisi käyttää hyvin harvoin virka-asettaan.
 - h. Suomessa poliisiin voi luottaa.
 - i. Poliisikoulutus kestää Suomessa kolme vuotta.
 - j. Mopoa saa ajaa ilman kypärää.
 - k. Alaikäisen jäädessä kiinni alkoholin nauttimisesta, siitä ilmoitetaan aina vanhemmille.
 - l. Poliisin toiminta on erilaista muualla maailmassa.

2. Keskustelkaa ryhmässä tilanteista, joissa olette olleet poliisin kanssa tekemisissä, tai nähneet poliisin työssään. Toimivatko poliisit mielestänne oikein?
3. Listatkaa asioita mitä tiedätte poliisin työstä. Voitte yrittää selvittää niihin vastauksia vierailullanne!

Toteuta tehtävät omalle luokalle sopivalla tavalla! Keskustelua voi halutessaan käydä myös koko luokan kanssa yhteisesti.

Ennen vierailua olisi hyvä, että luokka olisi jaettu **kuuteen** yhtä suureen ryhmään, sillä tehtävät museolla suoritetaan pienissä ryhmissä. Ryhmien muodostuksessa on suositeltavaa ottaa huomioon muutamia seikkoja. Ryhmään kannattaa sijoittaa eri asioissa vahvoilla olevia nuoria ja kaveriporukoiden erotteleminen saattaa myös olla viisasta. Mikäli luokalla on ulkomaalaisia tai heikommin suomea puhuvia nuoria, olisi heidät hyvä sijoittaa ryhmiin, joissa he saavat tarvittaessa tulkkausapua. Tehtävät museolla ovat hyvin monipuolisia ja tavoitteena on mahdollistaa onnistumisen kokemuksia jokaiselle.

Vierailun lopussa ryhmät kilpailevat toisiaan vastaan leikkimielisessä tietokilpailussa, josta voi kertoa oppilaille jo etukäteen. Tietokilpailuun osallistumista varten jokainen ryhmä tarvitsee vähintään yhden älypuhelimien, jolla pääsee internetiin. Tarpeen vaatiessa Poliisi-museolta on myös saatavana lainaksi laite, jolla osallistua. Tietokilpailun kysymykset perustuvat rasteilla esillä oleviin tietoisuuksiin ja kilpailun voittajaryhmälle on luvassa pieni palkinto. Tämänkin voi halutessaan vinkata oppilaille jo ennen vierailulle tulemistä.

Ennen tietokilpailua ryhmät käyvät yhteensä kuudella erilaisella tehtäväraastilla. Yksi rasteista käsittelee **poliisin ajoneuvoja ja poliisiauton kuljettamista**. Rastilla oppilaat pääsevät tutustumaan poliisiautoon sekä kokeilemaan virtuaalitodellisuuslasien avulla toteutettua ajosimulaattoria. **Historiasta** on oma rastinsa, jolla pyritään asettamaan kuvakortit aikajanelle oikeaan järjestykseen. Aikajanoja muodostetaan liittyen poliisin virka-asuihin ja ajoneuvoihin. Yksi rasteista on teemaltaan **koulukiusaamisen** vastainen. Siinä ryhmä ottaa itsestään kiusaamisen vastaisen valokuvan rastilla olevia materiaaleja hyödyntäen. Parhaat

valokuvat palkitaan kuukausittain. **Päihteitä, liikennettä** ja niiden vaaroja käsittelevä rasti toteutetaan elokuvarastina. Elokuvan jälkeen nuoret saavat kirjoittaa ylös elokuvasta heränneitä ajatuksia ja niitä voidaan hyödyntää vierailun jälkeisillä oppitunneilla. Yksi rasti esittelee poliisin **aseita ja muita voimankäyttövälineitä**. Eri aikakausien välineet ovat vitriineissä esillä, eikä niitä pääse itse koskemaan. Rastin yhteydessä on katseltavissa videomateriaalia voimankäyttöön liittyen. Välineitä ei pääse koskemaan tai kokeilemaan, ainoastaan kilven painoa saa testata. Voimankäyttöä käsittelevällä rastilla painotetaan etenkin poliisin voimankäytön lainsäädäntöä ja peruseriaatteita, kuten vähimmän haitan periaatetta. Viimeinen rasti keskittyy **poliisikoulutukseen ja nykypäivän poliisin ammattiin**. Rastilla oppilaat saavat kokeilla leuanvetotankoa ja tutustua Poliisiammattikorkeakoulun pääsykoevaatimuksiin. Aikataulun salliessa tällä rastilla oppilaat voivat myös pelata museosta löytyvää interaktiivista poliisipeliä. Jokaisen rastin läheisyyteen on sijoitettu selkeästi esille tietokuja aiheeseen liittyen.

Mikäli ryhmällä on aikaa vain rajoitetusti, tai haluatte käyttää enemmän aikaa yksittäistä rastia kohden, on joku tai jotkin rasteista mahdollista jättää väliin. Tehdään kierroksesta luokalle sopiva! Suosittelemme toki varaamaan vierailulle riittävästi aikaa.

Vierailun jälkeen luokan kanssa voi käydä läpi mieleen nousseita kysymyksiä. Mikäli luokka itse ei ole aktiivinen keskustelemaan, voi opettaja johdatella keskustelua esimerkiksi seuraaviin aiheisiin liittyen:

1. Mikä asia vierailulla jäi parhaiten mieleesi?
2. Onko poliisin ammatti mielestäsi tärkeä?
3. Mitä sellaista opit vierailulla, mitä et aiemmin tiennyt poliisin ammatista?
4. Voisitko kuvitella itsesi poliisiksi? Miksi? Miksi et?
5. Onko sinulla kokemusta jonkin muun maan poliisin toiminnasta? Miten se eroaa Suomen poliisin toiminnasta?

Elokuvarastin jälkeen oppilaita pyydettiin kirjoittamaan nimettömänä elokuvasta heränneitä ajatuksiaan paperilapuille. Mikäli oppilaat näin toimivat, voi vierailun jälkeen keskustella

heränneistä ajatuksista. Elokuvin saattoi olla oppilaiden iästä ja persoonasta riippuen ahdistavan tuntuksia kohtauksia, joten niiden purkaminen on suositeltavaa.

Pyrimme kehittämään vierailua yläkoululaisryhmiä mahdollisimman hyvin palvelevaksi. Mikäli mieleenne tuli kehitysehdotuksia, otamme ne mielellämme vastaan!

Tervetuloa uudelleen!

4. TEHTÄVÄRASTIT

Kierroksella ryhmien on tarkoitus käydä kuudella erilaisella tehtävärastilla, joiden teemat esiteltiin tämän ohjeen alussa. Tässä kappaleessa rastien suunnitellut sisällöt materiaaleineen on esitelty tarkemmin.

1) POLIISIAJONEUVOT

Poliisiajoneuvoja käsittelevällä rastilla oppilaat pääsevät kokeilemaan VR-lasitekniikkaan perustuvaa ajosimulaattoria. Simulaattorissa oppilaan tehtävänä on havainnoida ”autoa ajaessaan” ympärillä tapahtuvia ajovirheitä, kuten turvavöiden puuttumisia tai punaisia päin ajamisia. Rastilla on mahdollisuus myös päästä käymään oikean poliisi-auton sisällä. Rastilla on esillä myös poliisin käytössä oleva poliisimoottoripyörä, sekä tietoa ja kuvia muista poliisin kulkuneuvoista. Rastin ympäristöön yhteyteen sijoitetaan tietoisukuja aiheeseen liittyen.

2) HISTORIA – ENNEN JA NYT

Historia-aiheisella rastilla ryhmien tavoitteena on asettaa eri aihepiireihin liittyvät kuvakortit oikeaan aikajärjestykseen. Kuvakortteja voi teettää mistä aihepiireistä tahansa. Tässä ohjeistuksessa esimerkeiksi on otettu poliisin virka-asut sekä poliisiajoneuvot. Suositus on, että kuvakortit teetetään reilun kokoisiksi, esimerkiksi A5-kuvat on helppo asetella monen henkilön nähtäville. Näin korttien järjestystä voi pohtia useampi oppilas kerrallaan. Poliisiaiheisten kuvien lisäksi kortteja voi teettää myös muista merkittävistä historiallisista tapahtumista, jolloin nuoret hahmottavat entistä paremmin kyseessä olevan aikakauden.

Oikean vastauksen voi esimerkiksi peittää saranallisen kannen alle. Lopuksi omaa järjestystä voi verrata kannen alta löytyvään järjestykseen. Oikean vastauksen yhteydessä olisi hyvä lukea kuvien vuosiluvut ja mahdollisesti muitakin tietoa teemaan liittyen.

Kortteihin ehdotetut kuvat virkapuvuista ja poliisiajoneuvoista ovat peräisin Poliisi-museon arkistoista.

KUVAT VIRKAPUVUISTA

1920-luku

1931

1938

1941

1960-luku

1951

1968

1968

POLIISI
MUSEO

1983

1993

2000 -luku

KUVAT POLIISIAJONEUVOISTA

1950-1960 -luku

1960 -luku

1970 -luku (Volvo)

1970 (Saab)

2000 -luku

3) KOULUKIUSAAMINEN – MYPOSE –VALOKUVAUS

Koulukiusaaminen on suuri ongelma monissa yläkouluissa. Koulukiusaamista käsittelevällä rastilla ryhmä saa käyttää luovuuttaan suunnittelemalla ja ottamalla koulukiusaamisen vastaisen valokuvan. Valokuva toteutetaan MyPose –laitteella hyödyntäen rastilla olevaa rekvisiittaa. Rastilla käytettävissä oleva materiaali voi olla esimerkiksi erilaisia esineitä, taustoja, kehyksiä tai liitutauluja, joihin voi kirjoittaa tekstiä. Oppilaita ohjeistetaan olemaan luovia ja vaikka humoristisia, mutta hyvistä tavoista ja muiden kunnioittamisesta lienee paikallaan muistuttaa. Motivaation lisäämiseksi MyPose –valokuvista voidaan toteuttaa valokuvakilpailu esimerkiksi palkitsemalla joka kuukausi parhaan valokuvan toteuttaneen joukkueen.

Myös koulukiusaamista käsittelevälle rastille on suunniteltu aiheeseen liittyviä tietoisuuksia.

4) PÄIHTEET JA LIIKENNE

Päihteiden ja liikenteen vaaroja käsittelevä rasti on perusteltua toteuttaa elokuvan keinoin. Rastille on valittu neljä erilaista teemaan sopivaa noin viisi minuuttia kestävä videota, joita voi vaihdella vierailijaryhmien kesken. Elokuvat saattavat herättää katsojassaan jopa ahdistavia tunteita, mikä tehoaa usein aikuismaista valistusta paremmin.

Valitut videot ovat peräisin poliisin videomateriaaleista ja ovat Marko Kilven ja Eero Wetzellin tuottamia. Yhdellä videovaihtoehdoista nähdään, kuinka nuorta rattijuoppoa pelastetaan kolariautosta. Toisella tutustutaan Jussiin, joka sai ilman kypärää polkupyörällä ajettuaan vakavan aivovamman. Kolmas videovaihtoehto ”Pienen pojan elämää” on kuvaesitys, jossa teemana ovat alkoholin riskit. Neljäs vaihtoehto on video, jossa poliisi ajaa takaa kaupungin keskustassa riskialttiisti ajavaa kortitonta kuljettajaa.

Rastille ehdotetut videot:

1. ”Elämää täysillä –Maria”
2. ”Matkalla”
3. ”Pienen pojan elämää”
4. ”Rape”

Noin viisi minuuttia kestäneen videon jälkeen oppilaat voivat nimettömästi kirjoittaa ylös videosta heränneitä ajatuksia. Opettajan materiaalissa on ohjeistus heränneiden ajatusten käsittelemiseksi oppitunnilla vierailun jälkeen.

Tällä rastilla olevat tietoiskut painottuvat nimenomaan päihteiden käyttöön ja sen riskeihin, sekä nuorten liikennekäyttäytymiseen vaaroineen. Tulevaisuudessa rastille voisi suunnitella esimerkiksi VR-lasitekniikalla toteutettavan ”vierailun” päihtyneiden säilytystiloihin.

5) ASEET JA VOIMANKÄYTTÖ

Aseet ja poliisin käyttämät voimakeinot herättävät paljon keskustelua. Aseista kertovalla rastilla yksi tärkeimmistä viesteistä on se, että Suomessa asetta käytetään vain äärimmäisissä tilanteissa. Nuorille on hyvä painottaa, että poliisi toimii ensisijaisesti sanallisia käskyjä antamalla.

Eri aikakausien aseita on hyvä olla vitriinissä esillä kuten ennenkin on ollut. Rastille on hyvä hankkia videomateriaalia esimerkiksi ammunta- ja voimankäyttöharjoituksesta. Myös muita poliisilla käytössään olevia varusteita sekä niiden historiaa on hyvä esitellä. Voimankäyttövälineisiin tutustuminen koskemalla on käytännössä pois suljettu vaihtoehto, mutta kilven painoa pääsee rastilla kokeilemaan, jotta rasti ei perustuisi pelkkään katselemiseen.

Edellä mainittujen lisäksi voimankäyttörastille on edellisten rastien tapaan suunniteltu tietoiskuja oleellisimmista teemoista. Tietoiskujen pääpaino on poliisin voimankäytön tiukassa lainsäädännössä ja lievimpien mahdollisten keinojen korostamisessa, jotta väärinkäsityksiltä vältetään.

6) POLIISIKOULUTUS JA POLIISIN AMMATTI

Poliisin ammatista ja poliisiksi hakeutumisesta on hyvä olla oma rastinsa, sillä monet yläkoululaiset pohtivat jo ennen peruskoulun päättymistä tulevaisuudessa häämöttäviä ammatinvalintoja ja jatkokouluttautumisia. Rastilla tärkeää antaa poliisin työstä mahdollisimman realistinen kuva. Poliisin toimintatavoista korostetaan vähimmän haitan periaatetta ja kohtuullisuutta. Näin myös muista kulttuureista tuleville korostuisi Suomen poliisin toiminnan merkittävimmät tavoitteet.

Poliisikoulutuksen pääsykoevaatimukset voivat olla rastilla esillä ja pääsykokeeseen kuuluvaa leuanvetoa pääsee itse kokeilemaan. Näin rastille saadaan konkreettista tekemistä, jota nuoret palautteen perusteella museoon toivovat. Rastilla voisi olla myös ylätalja, joka korvaa leuanvedon naishakijoiden pääsykokeissa.

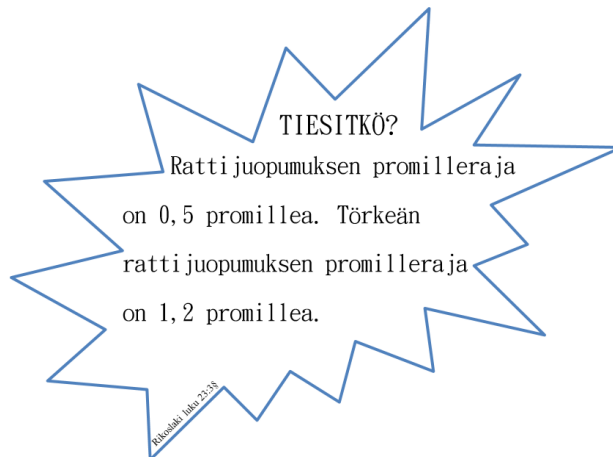
Mikäli mahdollista, rastilla voisi kokeilla myös ihmisen raahaamista. Vaikka nuken kuljettaminen ei enää poliisikoulutuksen pääsykokeeseen kuulukaan, saattaa poliisi työtehtävissään kyseisen kaltaiseen tilanteeseen joutua. Nuken raahaamista koskevat säännöt on hyvä olla ilkeivallan välttämiseksi selkeästi esillä.

Toiminnallisten osuuksien lisäksi rastin yhteyteen on suunniteltu tietoisukuja koulutukseen ja poliisin ammattiin liittyen.

5. TIETOISKUT

Mitä enemmän ympärillämme on informaatiota, sitä hankalammaksi käy sen hahmottaminen ja jäsentäminen aivoissa. Runsaasta tietovirrasta jääkin usein helpoiten mieleen yllättävät tai muuten erottuvat asiat. Poliisimuseo on täynnä tietoa ja kaiken sisältäminen yhdellä vierailulla on tuskin mahdollista. Tähän avuksi tehtävärasteille voikin sijoittaa yksittäisiä, taustastaan erottuvia tietoiskuja, joiden sisällöt on valittu nuorten kannalta oleellisista teemoista. Yksittäinen tietoisku voi olla esimerkiksi alla olevan kaltainen:

Jokaiselle rastille on suunniteltu kyseiseen teemaan sopivia tietoiskuja, jotka tulevat kuin ”vahingossa” nähdäksi rastiin tutustuttaessa. Tietoiskujen visuaalisen ilmeen saa helposti muokattua museon tyyliin sopivaksi ja uusia tietoiskuja voi tehdä rajattomia määriä näyttelyiden vaihtuessa tai lakien muuttuessa.

Vierailun lopussa olevan tietokilpailun kysymykset koostuvat tietoiskujen sisällöistä. Tämän vuoksi opettajan materiaalissa on maininta siitä, että oppilaita kannattaa motivoida tutustumaan erityisen tarkasti rastien tietoiskuihin.

Tehtävärasteille on suunniteltu yhteensä 24 erilaista tietoiskua, jotka ovat aihepiireittäin ja lähteineen listattuna alla:

Liikenne:

- Poliisin moottoripyörä Honda CBR 1100XX ”White Bird” kiihtyy yli 250 km/h nopeuteen ja painaa 250 kilogrammaa (Poliisimuseo)
- Suomen poliisi sai ensimmäisen poliisiauton käyttöönsä Helsingissä vuonna 1904. Tampereelle ensimmäinen poliisiauto saatiin vuonna 1928 (Poliisimuseo)
- Rattijuopumuksen promilleraja on 0,5 promillea. Törkeän rattijuopumuksen promilleraja on 1,2 promillea (Rikoslaki 23:3§)
- Huumeita ei saa olla moottorikäyttöisen ajoneuvon kuljettajan veressä ollenkaan. Huumeiden testaaminen kuljettajien verestä aloitettiin vasta 2000-luvulla (Poliisimuseo)
- Moottorikäyttöisen ajoneuvon luovuttaminen päihtyneelle henkilölle on rikos, josta saattaa seurata jopa vuosi vankeutta (Rikoslaki 23:8§)
- Vuosien 2013-2016 aikana nuoria (15-24 –vuotiaita) kuoli liikenteessä keskimäärin 50 ja loukkaantui yli 2000 vuosittain (Liikenneturva)

Poliisikoulutus:

- Tampereen Hervannassa sijaitseva POLAMK on Suomen ainoa oppilaitos, josta voi valmistua poliisiksi (www.polamk.fi)
- Valtakunnallinen poliisikoulutus aloitettiin Suomessa vuonna 1918 (www.polamk.fi)
- Vuoden 2015 AMK-koulutusten pääsykokeisiin osallistui yhteensä 2802 hakijaa, eli 9 hakijaa yhtä aloituspaikkaa kohden (www.polamk.fi)
- Suomessa poliisin virkaan voidaan nimittää ainoastaan Suomen kansalainen (www.polamk.fi)
- Poliisikoulutuksen pääsykoe koostuu kolmesta osasta:
 - Kirjallinen koe
 - Kuntokoe
 - Soveltuvuuden arviointi (www.polamk.fi)
- Ennen poliisikoulutukseen hakevan oli oltava tarpeeksi pitkä, ja hänellä tuli olla asepalvelus suoritettuna. Nykyään näitä vaatimuksia ei ole (Poliisimuseo)

Poliisin ammatti ja voimankäyttö:

- **Vaativista tilanteista yli 90 prosenttia ratkeaa puhumalla (Poliisimuseo)**
- **Suomen poliisilla käytössä oleva ase on merkittävä Walther P99Q, joka on käytössä myös muun muassa Viron ja Hollannin poliiseilla (Poliisimuseo)**
- **Ensimmäinen esivallan voimankäyttöväline oli miekka, joka kuului näin ollen myös Suomen poliisin voimankäyttövälineisiin (Poliisimuseo)**
- **Suomessa poliisilla on varustevyöllään virka-ase, varalipas, teleskooppipatukka, käsiraudat, pippurisumutin sekä osalla poliiseista etälamautin (Poliisimuseo)**
- **Poliisin toiminnan tärkein ohje on: ”Neuvoin, kehotuksin, käskyin” (Poliisimuseo)**
- **Ase on ollut osa suomalaisen poliisin varustusta koko Suomen itsenäisyyden ajan (Poliisimuseo)**

Koulukiusaaminen:

- **Perusopetuslain mukaan jokaisella oppilaalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön (Perusopetuslaki 29§)**
- **Koulukiusaaminen saattaa lähes huomaamatta täyttää rikoksen tunnusmerkistön. Esimerkiksi kunnianloukkaus, laiton uhkaus ja pahoinpitely ovat kaikki oikeita ja rangaistavia rikoksia (Mannerheimin lastensuojeluliitto)**

Historiaa/muuta:

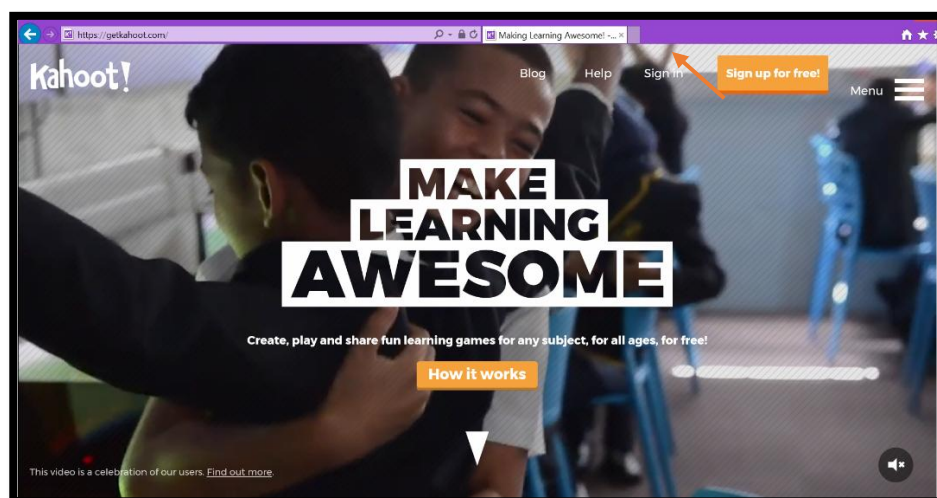
- **Suomessa naisia on poliisin kenttäpalveluksessa ollut jo vuodesta 1907 alkaen. Aluksi naiset toimivat siveyspoliisissa ja valvoivat niin sanottua siirtolaislakia (Poliisimuseo)**
- **Kieltolain aikana 1920-luvulla viinan salakauppiaita, eli trokareita pysäytettiin tieratioissa auran piikeistä tehdyillä piikkimatoilla (Poliisimuseo)**
- **Liikenteessä kuoli 1970-luvun alussa yli 1000 henkilöä vuodessa. Vuonna 2015 liikenteessä kuolleita oli 270 (Tilastokeskus/Poliisimuseo)**
- **Vuonna 1772 kiellettiin kidutus poliisikuulusteluissa. Tuohon aikaan tuomiot rikoksista olivat usein sakkoja tai ruumiillisia häpeärangaistuksia (Poliisimuseo)**

6. KAHOOT-TIETOKILPAILU

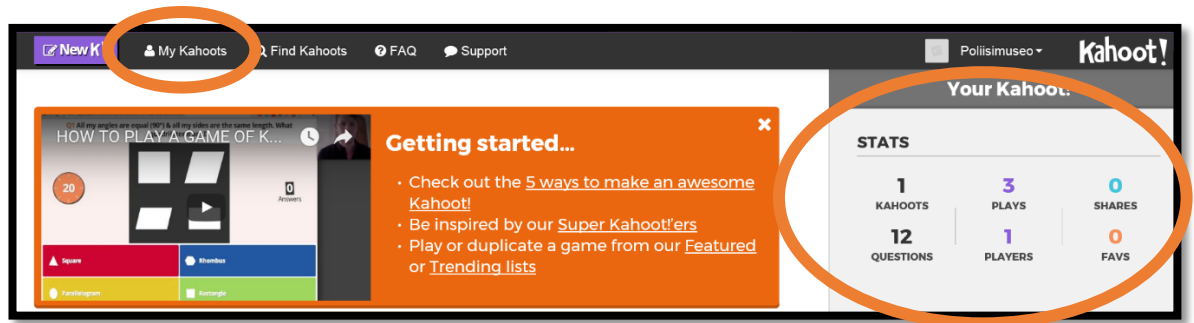
Kahoot on ilmainen internetissä käytettävä opetusohjelma, jossa jokainen osallistuu tietokilpailuun vastaamalla omalla älypuhelimellaan. Poliisimuseolla on palvelussa oma käyttäjätunnus sekä valmis tietokilpailu käytettävänä. Tietokilpailussa on 12 kysymystä vastausvaihtoehtoineen. Kysymykset perustuvat museossa esillä oleviin tietoisuuksiin. Tietokilpailusta on maininta myös opettajan materiaalissa, sillä jokaisella joukkueella tulisi osallistumisen onnistumiseksi olla käytössään vähintään yksi älypuhelin, jolla on mahdollista päästä internetiin. Museolla olisi hyvä lisäksi olla lainattavissa olevia laitteita, jotta jokainen joukkue pääsee osallistumaan. Leikkimielisen tietokilpailun voittaneelle joukkueelle olisi hyvä olla jokin pieni palkinto kilpailuhengen nostattamiseksi.

Kahoot –sovelluksen käyttö on yksinkertaista ja ohjeet onnistuneen tietokilpailun toteutumiseksi ovat seuraavat:

1. Mene sivustolle [www.getkahoot.com](https://getkahoot.com) ja kirjaudu sisään Poliisimuseon tunnuksilla.

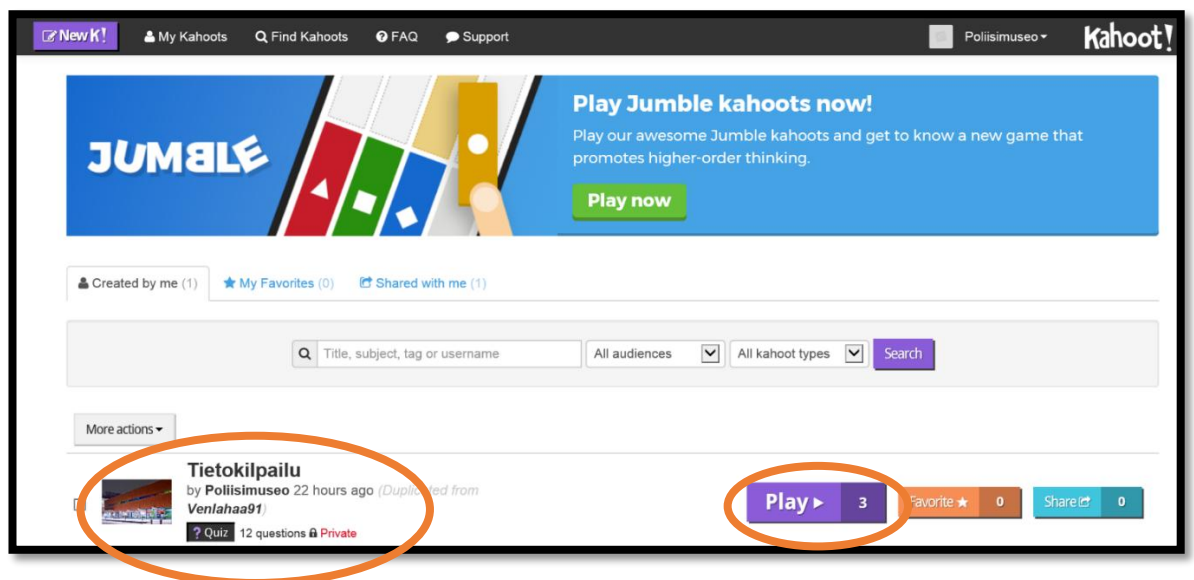

2. Kirjautumisen jälkeen avautuvan sivun yläreunassa on kohta ”My Kahoots”, josta löytyvät kaikki käyttäjän luomat Kahoot –pelit.

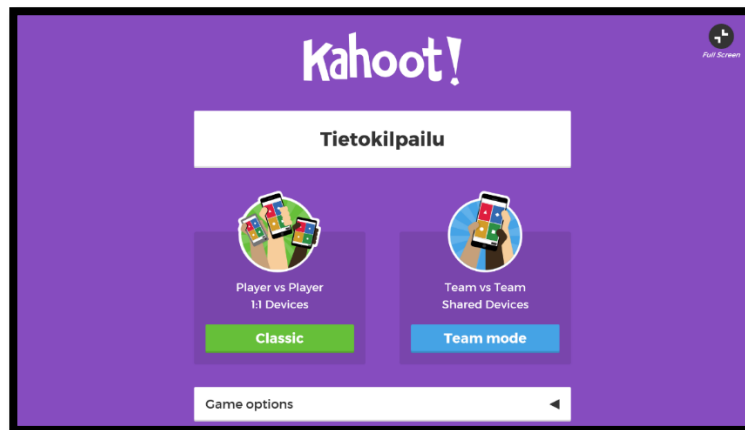
Tällä sivulla on lisäksi katsottavissa lyhyt esittelyvideo Kahoot –sovelluksesta sekä sivun oikeassa laidassa tiedot käyttäjän omista Kahoot –peleistä ja siitä kuinka monta kertaa niitä on yhteensä pelattu.

3. My Kahoots painikkeen painamisen jälkeen avautuu seuraava sivu:

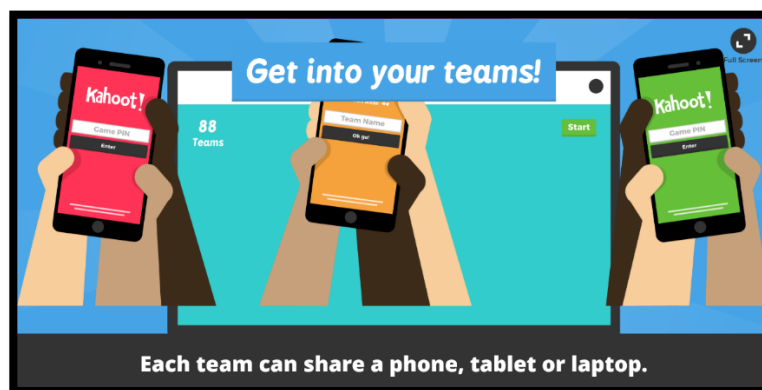

Yläkoululaisille suunnattu tietokilpailu löytyy nimellä ”Tietokilpailu” ja pelin saa käyntiin painamalla ”Play” –painiketta.

4. ”Play” –painikkeen painamisen jälkeen pitää vielä valita kilpailevatko yksittäiset pelaajat toisiaan vastaan, vai toimitaanko joukkueittain. Hyvä vaihtoehto on kilpailla samoissa joukkueissa, jossa rastitkin on kierretty, mutta kilpailun tyyliä voi halutesaan toki muuttaa ja eri vaihtoehtoja kokeilla.

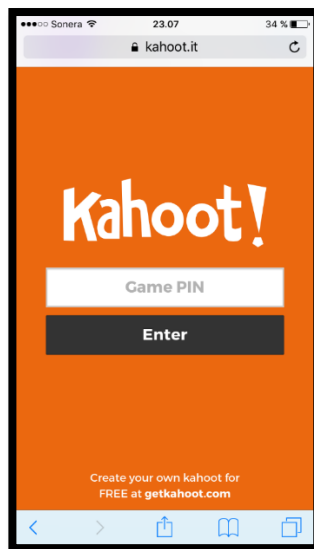
5. Viimeistään tässä vaiheessa tietokoneen näkymä heijastetaan seinälle myös oppilaiden nähtäville. Ohjeet ovat nyt kaikkien näkyvillä. Kielivaihtoehtona on ainoastaan englanti, mutta ohjeet ovat yksinkertaisia ja helposti selitettävissä ryhmälle.

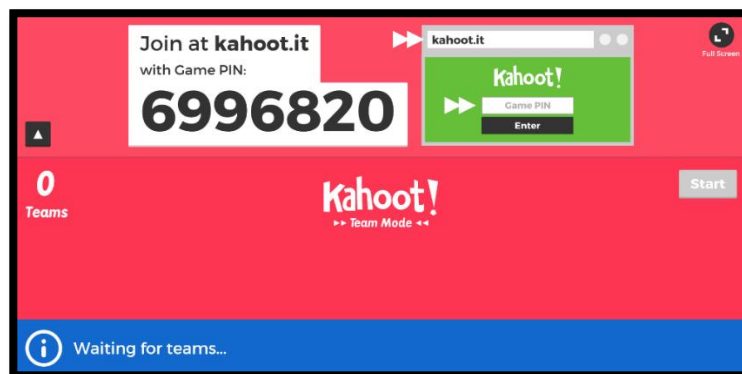

6. Kun kaikki ryhmät ovat saaneet eteensä yhden älypuhelimien tai tabletin, heidät ohjeistetaan menemään laitteellaan sivulle www.kahoot.it. Sivun löytyy helposti hakukoneella etsimällä hakusanalla "Kahoot".

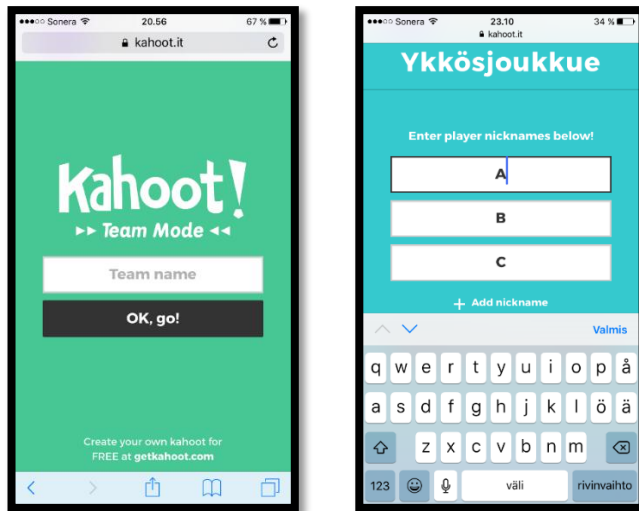
Oikean sivun löytyttyä oppilailta kysytään PIN-koodia.

PIN-koodi tulee valkokankaalle heijastetulle näytölle hetken kuluttua automaattisesti. Oppilaat voivat nyt kopioida PIN-koodin valkokankaalta omiin älypuhelimiansa.

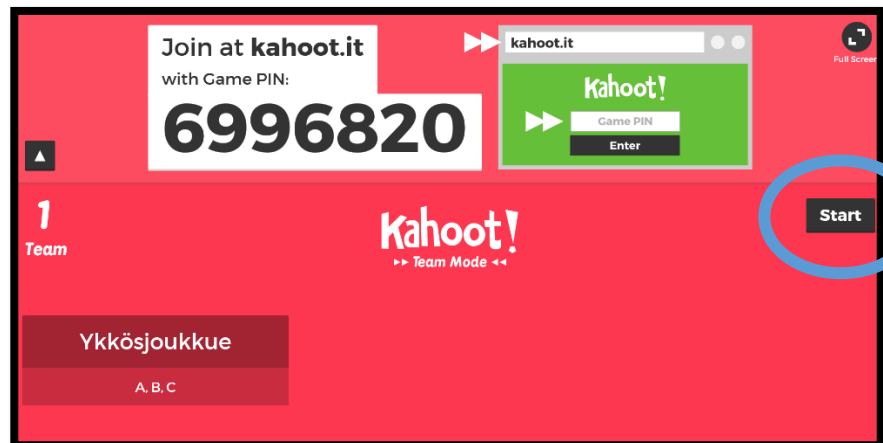

7. Kun joukkue syöttää laitteelleen PIN-koodin kysyy laite seuraavaksi joukkueen sekä sen jäsenten nimet.

Joukkueiden vastattua nimensä, tiedot ilmestyvät valkokankaalle ja peli voidaan aloittaa.

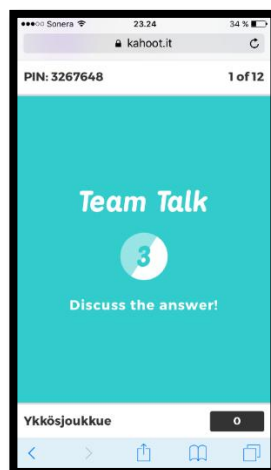
8. Peli aloitetaan painamalla oikean reunan ”Start” –painiketta.

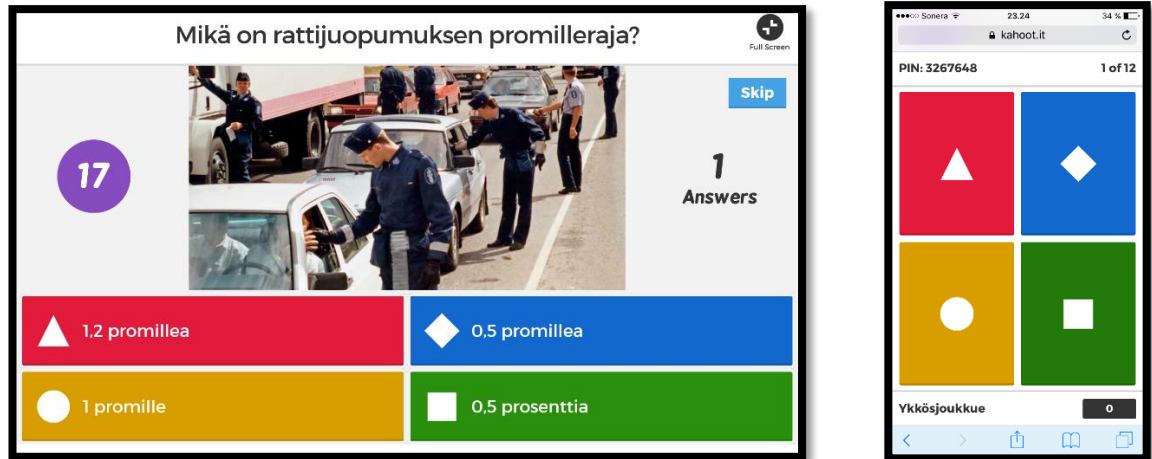
9. Pelin alettua ensin näkyviin tulee sen otsikko ja muutaman sekunnin kuluttua näytölle ilmestyy ensimmäinen kysymys.

Kysymyksen näkyessä valkokankaalla, kehoitetaan oppilaiden laitteissa yhdessä miettimään oikeaa vastausta. Oppilaille on jo ennen pelin alkua kerrottava, että vastausvaihtoehdot näkyvät ainoastaan valkokankaalla. Oman laitteen näytölle tulevat vain vastauspainikkeet. Muistuttaminen hiljaa oman joukkueen kesken pohtimisesta saattaa olla paikallaan...

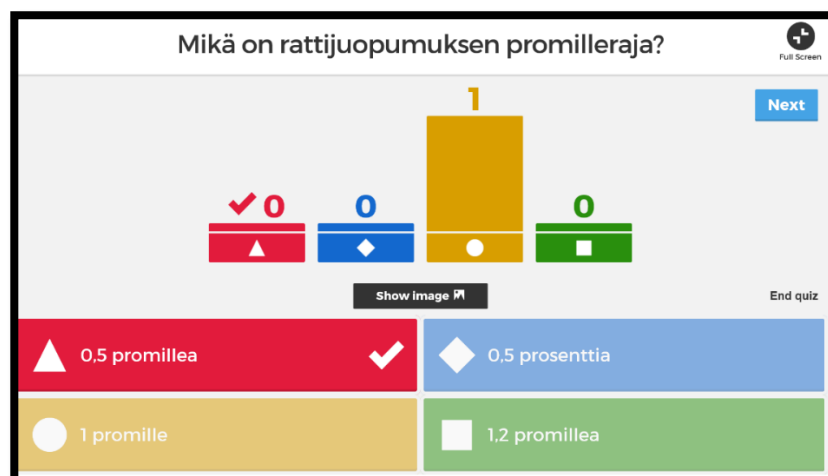

Tästä muutaman sekunnin kuluttua oppilaiden laitteeseen ilmestyy väri- ja muotosymbolein varustetut vastausvaihtoehtopainikkeet.

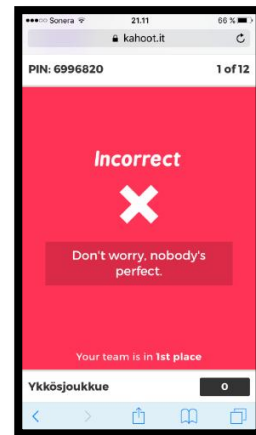
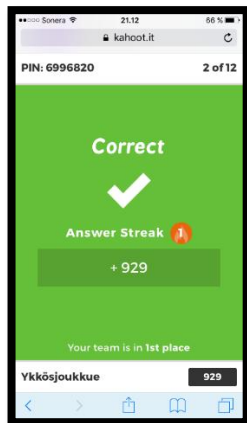

Symbolit vastaavat valkokankaalle heijastettuja vastausvaihtoehtoja, ja joukkueen tavoitteena on valita oikea symboli mahdollisimman nopeasti.

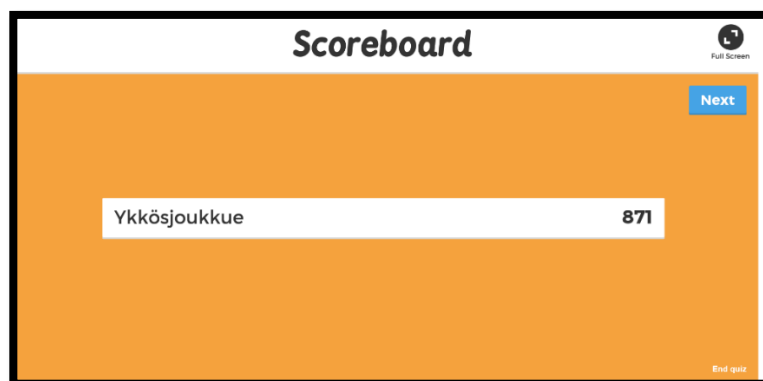
Kaikkien joukkueiden vastattua valkokankaalle ilmestyy välittömästi diagrammi joukkueiden vastauksista sekä oikea vastaus korostettuna:

Oppilaiden näytöillä on joukkueen vastauksen oikeellisuudesta riippuen jompikumpi seuraavista näkymistä:

Ennen seuraavaa kysymystä valkokankaalla näkyy vielä kertaalleen joukkueiden pisteet, sekä sen hetkinen järjestys.

Pistetilastojen ihmettelämisen jälkeen voidaan siirtyä seuraavaan kysymykseen ”Next” –painikkeella. Tätä toistetaan, kunnes kaikki kysymykset on käyty läpi. Lopussa valkokankaalle heijastuu koko pelin lopullinen pistemäärä, joukkueiden järjestys sekä voittajajoukkueen nimi.

KAHOOT –TIETOKILPAILUKYSYMYKSET SEKÄ VASTAUSVAIHTOEHDOT:

1. Paljonko poliisimoottoripyörä painaa?
 - a. 100 kg
 - b. 150 kg
 - c. 250 kg
 - d. 300 kg

2. Mikä on rattijuopumuksen promilleraja?
 - a. 0,5 promillea
 - b. 0,5 prosenttia
 - c. 1 promille
 - d. 1,2 promillea

3. Mihin Suomen kaupunkiin tuli ensimmäinen poliisiauto?
 - a. Tampereelle
 - b. Turkuun
 - c. Helsinkiin
 - d. Jyväskylään

4. Vaativista tilanteista puhumalla ratkeaa...
 - a. ...kaikki
 - b. ...noin 60 %
 - c. ... 75 %
 - d. ...yli 90 %

5. Kaikki poliisit kantavat vyöllään etälamautinta.
 - a. Oikein
 - b. Väärin

6. Poliisi voi menettää virkansa, mikäli hän käyttää tilanteeseen nähden liiallisia voimakeinoja.
 - a. Väärin
 - b. Oikein

7. Minkä merkkinen on Suomen, Viron ja Hollannin poliisin virka-ase?
- a. Paul P99Q
 - b. Walther P99Q
 - c. Thomas P99Q
 - d. Carl P99Q
8. Minä vuonna Suomessa aloitettiin valtakunnallinen poliisikoulutus?
- a. 1920
 - b. 1918
 - c. Ennen ajanlaskun alkua
9. Poliisikoulun pituusraja on...
- a. 160 cm
 - b. 170 cm
 - c. 180 cm
 - d. Pituusrajoja ei enää nykyään ole
10. Millä vuosisadalla poliisin kenttätöihin osallistui ensimmäinen nainen?
- a. 1700-luvulla
 - b. 1800-luvulla
 - c. 1900-luvulla
 - d. 2000-luvulla
11. Missä kaupungissa sijaitsee Suomen ainoa Poliisiammattikorkeakoulu?
- a. Rovaniemellä
 - b. Helsingissä
 - c. Espoossa
 - d. Tampereella
12. Liikenneonnettomuuksissa kuolleiden määrä on suurempi kuin mitä se oli 70-luvulla.
- a. Oikein
 - b. Väärin
 - c. Se on pysynyt jotakuinkin samana

Antoisia hetkiä yläkoululaisryhmien kanssa!